

MESERIASUL AZ IPAROS

DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Ország, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége hivatalos lap-
ja. Együttelve a timisoarai „Az Ipa-
ros”-sal és a „Fodrász Újság”-gal.

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

Practica economică

de Prof. V. VALCOVICI
fost ministru.

Școala are menirea să ușureze factorilor ac-
tivi în mecanismul social, îndeplinirea rolului ce
revine fiecăruia, potrivit principiului diviziunii
muncii.

În această formulare în accepția ei generală,
s'ar putea încadra chiar pregătirea științifică
abstractă și cea artistică pură.

Ne mărginim însă la școala care prepară ele-
mentele destinate activității economice.

Școli tehnice, școli comerciale.

Inferioare, medii sau superioare, aceste
școli sunt ținute a avea un caracter profesional
aproape exclusiv.

El trebuie să ne dea elemente viabile în gos-
podăria țării. Iar trecerea din școală în practica
economică ar trebui să se facă aproape pe ne-
simțite pentru cel ce intră în viața reală.

Acest comandament de bună rânduielă nu
prea e îndeplinit.

Școala, prin definiție, are un caracter oare-
cum artificial. Ea trebuie să creeze împrejurări
tehnice sau comerciale care să întărească forțele
școlarului în sensul în care îi cere practica de
mai târziu.

Natural că oricât s'ar strădui școala să re-
producă viața, tot nu va isbui decât în parte.
Așa că absolventul ei va avea de trecut peste
unele surprize pe care i le pregătește viața de
șantier sau cea comercială. Va trebui, așa dar,
să-și plătească, adeseori foarte scump învățătura
ce reiese din experiența realității.

Așa se întâmplă chiar când școala se inspi-
ră din metodele de lucru pe care i le indică
viața.

Vai de absolvenții școlilor care nu țin seama
de imperativul acesta de confruntare cu reali-
tatea!

Cum e cazul cu aproape toate școlile
noastre.

Care mai de care se întrec în a-și ghiftui
elevul cu studii teoretice.

Vreți să știți, de pildă, ce se învață la șco-
lele noastre profesionale de fete? Limba fran-
ceză, limba română, istoria, geografia, psiholo-
gia, pedagogia, și printre picături se face și ceva
specialitate.

Școlile de meserii de băieți au program zil-
nic de teorie.

Unui elev meseriaș i se pretinde — pe de-
asupra calităților ce se cer liceenilor — darul
divin de a învăța meseria fără a o practica.

Cum astfel de minuni sunt inexistente, se
întâmplă că absolventul părăsește școala de me-
serii cu o fobie marcată, ba chiar cu dispreț
pentru munca manuală, dispreț și fobie născute
din necunoaștere.

Școlile superioare — fie tehnice, fie co-
merciale — suferă de o boală asemănătoare.
Pentru că numărul disciplinelor cu caracter apli-
cat crește într-o măsură umitoare cu timpul și
pentru că școlile superioare — academice de co-
merț și școlile politehnice — au pretenția să
scotă din studenți niște mici savanți în toate
ramurile, rezultă o încărcare de program cu
tare luptă din greu nefericitul de candidat la
o diplomă practică. Trecut cu greutate și cu
sforțuri de tot felul prin numeroase examene
— 50—50 de examene — absolventul ajunge
obosit la capăt. Viața practică primește astfel
un element care poate fi folosit numai parțial.

Mit produkált a mult évben az országban rekedt külföldi tőke

A devizaátutalások megszigorítása miatt ittrekedt külföldi tőke a nagyipari vállalatok egész
sorozatát létesítette Romániában. — Csempében, sárcipőben, műselyemfonalban, modern
lakberendezési tárgyakban nem szorulunk már behozatalra.

A most beruházott külföldi tőke kénytelen beérni a tisztas polgári haszonnal

A devizaátutalások megszorításának teljesen
számításon kívül hagyott, de az ország egész
gazdasági fejlődésére rendkívül jelentős kö-
vetkezménye az országból kiszabadulni nem tudó
külföldi tőkék problémája. Az országban ben-
rekedt külföldi tőkék, melyek a kezdeti időkben
minden utat és módot kiprobáltak — lásd Va-
silescu-panama! —, hogy kiszabaduljanak, mint-
egy féleaztendő óta idebenn keresik a gyümöl-
csözőbb elhelyezkedési lehetőségeket. A Bucures-
tiben gombamódra épülő modern paloták nagy-
része az idegen tőke vállalkozásában épült az
utóbbi hónapokban. A pénz tehát visszakerül a
belföldi iparosok, vállalkozók, munkások kezébe
s ha újabb hasznosot produkál, az is idebenn kerül
elköltsékre.

Egyedül az ország fővárosában mintegy 3,
3 és félmillió lej értékű építkezés történt
a devizazárlat bevezetése óta.

amelynek legalább fele összege az idegen tőke
belföldi követeléseiből adódott össze és keresett
ilyen módon elhelyezkedést. De nemcsak az épi-
tőiparban, hanem más iparágakban is az ország
szempontjából nagyon fontos idegen tőkebefek-
tetések történtek.

Olyan iparágak honosítottak meg az utóbbi
hónapokban, melyeknek gyártmányából ed-
dig behozatalra voltunk szorulva.

Különösen az ugynevezett „mellékparok”
kezdenek egymás nyomában gyökeret verni, a
melyeknek az a rendeltetésük, hogy a már meg-
lévő fontos iparágak mellett mutatkozó, kiegészítő
szükségleteket elégítsék ki. Az építőipar-
ban, különösen a nagy kényelemre törekvő mo-
dern épületeknél igen fontos anyag a burkoló
csempe, amelyet eddig kizárólagosan külföldről

hoztunk be. Most egyszerre két új gyárüzem is
rávetette magát a csempegyártásra, egy dicső-
szentmártoni és egy ploiești környéki. Zománcolt
fürdőkádak, központi fűtéshez szükséges radiá-
torok ezelőtt főként Csehszlovákiából kerültek
hozzánk. Most ezeket is idehaza állítják elő ki-
fogástalan minőségben.

De menjünk tovább. A belföldi tűzálló-
anyag gyárak éveken át a legnagyobb nehézsé-
gekkel küzdöttek, mert az általuk előállított jó
közepes minőségű anyagot gyárunk a maga
szükségleteinek beszerzésénél egyszerűen mellőz-
te. A behozatal nehézségeinek kellett jönniök,
hogy a belföldi anyag hasznavehetősége bebizo-
nyítást nyerjen. Ma már kizárólag belföldi tűz-
álló téglával burkolják a hazai kazánokat ki-
tűnő eredménnyel.

Sárcipőket, hócipőket nem is méltattunk fi-
gyelemre, ha nem orosz, vagy valamelyik északi
ország gyári jegyét viselték. Ma már három új
üzem rendezkedett be az országban gummicipő-
gyártására, tehát ezen a téren sem szoru-
lunk többé a külföldre.

A fonó-szövőiparban műselyemfonal tekint-
etében kizárólag behozatalra voltunk utalva.
Ma már a második műselyemfonalgyár van épi-
tés alatt az országban. Nyersanyagunk bőven
van hozzá, hiszen a fát, melyből a cellulózt a
abból a fonalat Olaszország előállította, nagy-
részt mi szállítottuk, hogy sokszorosán megdrá-
gítva selyemfonal alakjában vásároink vissza
az olaszoktól. Fejlett cellulózegyártásunk is van.
Semmi szükség tehát, hogy ezt a napjainkban
olyan fontos ruházati anyagot külföldről szeraz-
suk be.

Belföldön készül ma már a bőrfeldolgozó
ipar egész sor vegyi anyaga is, amelyeket eddig
főként Németország szállított.

Nu e bine.

Pentru a ieși din acest gen de cerc vicios e
nevoie de o injectare de suflu nou din direcția
vieții economice reale.

Ar trebui ca factorii hotărâtori ai acestei
vieți, constructori, comercianți și industriași, să
pretindă energie și perseverență, o revizuire a
programei de învățământ, în sensul pe care-l
indică practica.

Să o pretindă pentru binele lor și deci al
țării.

Cea mai mare parte din calitățile lui de pro-
spețime și de inițiativă — calități cerute special
în activitatea economică — au fost tocite, dacă
nu nimicite, de regimul obositor al cursurilor
fără sfârșit.

Ce este de făcut?

De câteori se anunță o revizuire de pro-
gram școlar (și fenomenul nu-i chiar așa de rar
la noi) se intruncesc specialiștii programelor,
pentru a umple orele de studiu după măsura do-
rințelor lor. Rezultatul este factura artificială
a școlilor noastre așa zise practice.

Lehet-e egészséges az a fejlődés, amely egészségtelen gazdasági rendszer szüleménye?

Felvetődik a kérdés, hogy egészséges lehet-e az olyan gazdasági fejlődés, amely egy alapjában egészségtelen gazdasági rendszerből bontakozik ki? Nem járunk úgy vajon, mint a háborút közvetlenül követő években, mikor a határzár következtében egész sor ipari üzem alakult, amelyek a határok megnyitásával az első szélfúvásra összeomlottak ismét?

A felelet egyszerű. Mindaddig egészséges az az állapot, míg olyan új iparágak honosodnak meg, amelyek eddig hiányzottak az országból. Azok az idegen tőkék, melyek ilyen vállalkozásokban helyezkedtek el, később sem fognak kivonulni, mert megtalálják rentabilitásukat. Nem olyan magas százalékban perazé, mint a Balkánra kihelyezett pénzek tulajdonosai ezt elvárták a múltban. Mert

csak most derül ki, hogy ezek a külföldről finanszírozott ipari üzemek 30-50-100 százalékos hasznot produkáltak és az a ha-

szon természetesen az utolsó bontig kiáramlott az országból.

Rohamos leegényedéstünknek ez volt egyik kényszerítő oka.

Egészségtelenné a jelen állapot csak akkor válik, ha az elhelyezkedést kereső tőke már meglevő iparokban létesít konkurenciát. A mi iparunk ugyanis általában a belföldi szükséglet kielégítésére rendezkedett be. Külföldi piacokra jelenleg amugy sem lehet gondolni, mert hiszen azokat megfelelő gazdasági ellenrendszabályok zárják el előlünk. Így aztán valamely kialakult fogyasztókörral működő vállalattal szemben hasonló gyártmányokra berendezkedő

új üzem nem találja meg számításait, de a másinak is jelentős károkat okozhat.

Táblatívégben például meglévő gyáraink el tudták látni az ország szükségletét. Ennek ellenére Sreniben, a Pruhova völgyében új táblatívéggyár létesült, amely már egészségtelen kezdeményezés az ittrekedt tőkék részéről.

Helyes iparpolitikával jó irányba terelhető a hazai gyáripár konjunkturája

Az államnak kellene tervszerű ipari politikával irányítani és támogatni az ipar további fejlődését. Meg kellene jelölni azokat az iparokat, melyek az országban még nem gyártott cikkek előállítására rendezkedhetnek be. Ezeket az új üzemeket aztán megfelelő kedvezményekkel támogatni és erősíteni kellene, hogy gyökeret verhessenek és a devizaforgalom felszabadulása után is versenyképesek maradhassanak. Az ipar kialakulása okok és okozatok láncolatában találja meg a maga előfeltételeit. A hatalmas német vegyipar sem fejlődhetett volna ki például, ha előbb ki nem alakult Németország nagyszabású vasipara, amely üzemeiben rengeteg kocsót fogyaszt. Ezzel kapcsolatban termelődött ki óriási mennyiségű kátrány és ennek feldolgozására kellett létesülnie a különböző német kémiai gyáraknak.

A vegyipar területén még mindig ki vagyunk szolgáltatva a külföldnek. Itt volna tehát szükség megfelelő állami kezdeményezésre, mert

a drágaságot is a jelen pillanatban leginkább gyógyszerárakban és fűtőanyagárakban érezzük.

Ennek következménye az is, hogy az a kevés belföldi üzem, amely idehaza gyógyszergyártással foglalkozik, egyre valamerőbben emeli az árakat, a fogyasztó számára már-már elviselhetetlen magságokba.

A belföldi átláprin pl. kg-ként 430 leiről 580 leire szökken, a piramidon 1850-ről 2600-ra.

Egy nátházjárvány esetén ezek a szerek olyan fontosak a legszegényebb háztartásban is, mint a barna kenyér. Erélyes kormányközelítésre volna szükség, hogy egyes üzemek mohóságát a

kellő mederbe lehessen visszazorítani. Másik oldalon a kormány részéről

túlzott előékenységet tapasztalunk egyes nagy tőkeérdekeltségekkel szemben.

A svéd gyufatrösz számára például lehetővé tették, hogy belföldön felhalmozott tőkéit kukorica alakjában vonhassa ki az országból. A kukoricánkat ma bárhol el tudnók helyezni erős devizakért, olyan rossz volt a termés a külföldön és olyan jó nálunk. A svédeknek pedig éppen úgy kényszeríteni kellene, mint más tőkeérde-

Az aradi munkakamara mult évi működésének érdekes statisztikai adatai

Vannak beszédes számok, amelyek egy hivatali életét és tevékenységét híven tükrözik vissza. Ezeket a számokat kerestül egyszerűen bepillanthatunk a hivatali életébe és így megtudjuk, hogy milyen munkát végeztek a tisztviselők. Nem érdektelen megtudnunk, hogy az aradi munkakamara milyen nagy munkát fejtett ki ebben az esztendőben. Öt vármegye munkáiügyi futnak össze ebben a hivatalban, ahol ugyszólván minden nap mozgalmas élet folyik. A munkakamara könyvelősége mult évi statisztikája a következő:

Különböféle szubvenciókra és az iparostanonciskolák fentartására 64.000, a tanoncotthonok részére 90.000, sport- és testgyakorlási célra 50.000, jellemnevelő előadásokra, konferenciákra, stb. 20.000, tanulmányi kirándulásokra 20.000, tanonokok jutalmazására, jutalomkönyvekre és ruhákra 24.000, tanoncok egészségi állapotának javítására és fürdőhelyekre való küldetésére 80.000, az erdei iskola fentartására 100.000, munkanélküliek segélyezésére 72.000, iparosok segélyezésére, hogy önállóithassák magukat, 64.000, tanoncok bel- és külföldi különleges kiképzetésére és ösztöndíjakra 88.600, tanonciskolai könyvekre 32.000, a technikai és ingyenes román nyelvtanfolyam létesítésére és fentartására 50.000, kulturális, sport- és testnevelési célokra 58.000 leit adott a kamara.

Természetesen ezek az összegek nem mind Aradon, illetve Aradmegyében kerültek szétosztásra, hanem az aradi munkakamara körzetéhez tartozó megyékben. Ugyanis öt vármegye: Arad, Bihor, Hunedoara, Alba és Tárna, Mica megyék tartoznak az aradi munkafelügyelőség körzetébe.

Az 1934 esztendőben Aradon és Aradmegyében 1865 tanoncszerződést kötöttek. Ez megke-

keltségeket, hogy új iparok alapításával idebenn helyezték el tőkéjüket, a mi gazdasági viszonyaink feljavítására.

A tőke és a munka viszonyában a még nem túl magas, de egyre emelkedő irányzatú drágaság miatt újra kezdődik az a circulus vitiosus, amelyet nem egyszer átélünk az utóbbi két évtizedben.

Munkanélküliségről ma már, ahg lehet beszélni.

A szép, hosszú, száraz ősz lehetővé tette, hogy az építkezéssel kapcsolatos iparágakban egészen decemberig dolgozhassanak, sőt a belső kiképzésen még ma is dolgoznak egyes helyeken.

Ellenben az egész vonalon most kerül sor a kollektív szerződések megújítására, amelyek rendjén a munkásság kisebb-nagyobb béremelkedéseket harcolt ki. Az aránylag jólmenő gyáripár tehát — hiába árul drágábban — nyereségének egy részét kénytelen felemelt munkabérekben leadni.

Mezőgazdasági cikkekben jelentős áremelkedés nem mutatkozik, ezzel szemben a gyapot-fonal drágulása következtében, különösen a falu, drágábban öltözködik. Míg tehát a gyáripár részben előnyös kihatásai vannak a viszsztatartott idegen tőkék elhelyezkedésének, a nagy, falusi fogyasztórétegek szempontjából

az „agrárrelő” nyílása még mindig túlságosan „agrárrelő” nyílása még mindig túlságosan jón jutni.

Bucuresti és a nagyvárosok lássanak építkeznek, de a falvakon a kis tőkekezdődés nem indulhat meg, mert a falu még mindig túlságosan drágán vásárol és túlságosan olcsón kénytelen termé-nyeit piacra vinni.

A mult gazdasági év legfőbb eredményeként tehát egyelőre csak annyit könyvelhetünk el, hogy a külföldről ittrekedt és itt elhelyezkedett tőke kénytelen kisebb üzleti haszonnal beérni, mintha önként áramlott volna be az országba. Ez is valami a talán ideig-óráig ez ellensúlyozza még, hogy nem érezzük súlyosabban pénzünk külföldi vásárlóképeségének lemorzsolódását.

(1)

tősen nagy szám, amennyiben az elmúlt években nem volt ilyen sok tanonc szegődítés. Hogy mi az oka a tanoncok száma növekedésének, azt tudja mindenki, számos esetben nincs pénz és az iskolából kikerülő fiú, vagy leány nem tudja folytatni tanulmányait, és így kénytelenek a négy középiskola elvégzése után valamely ipari, vagy kereskedelmi szakmát megtanulni. Sőt nem egy érettségizett ifjú megy iparostanoncnak, mert az iparosnak még mindig könnyebb a kereseti lehetősége, mint a kereskedőnek.

Az öt vármegyében ebben az évben mindössze 25 kollektív szerződést kötöttek meg, fa-, fém- és vasipari, valamint más szakmák munkásai és munkaadói jelentek meg a munkafelügyelőség a kollektív szerződések megkötése miatt.

A kamara kebelében működő munkabíróság élete eléggé mozgalmas volt, amennyiben 500 kereset érkezett be. A munkabírósági tárgyalások célja a békés megegyezés, amennyiben ez nem lehetséges, úgy peres útra terelődik az ügy. Így a benyújtott ötázás keresetből 287 esetben nem jött létre békés megegyezés és ezért ezekben az ügyekben megindult a peres eljárás.

A FIACON.

Egy nagysága megkérde a kofát:

— Ezek kaliforniai almák?

— Mér, — fertyan fel a kofa — a nagysága talán onghul akar velük társalogni?

KINDER.

— Weinst du wegen der armen Leute, die oben von der Leiter gefallen ist?

— Ja . . . mein Bruder hat gesehen, wie sie heruntergefallen ist . . . Und ich nicht.

Február

1

ARADI IPAROS
BÁL

Mit ír elő a román személyzet
foglalkoztatásáról szóló törvény?

Február elsejéig be kell küldeni az iparügyi miniszteriumba a személyzeti kimutatásokat

Az iparkamarák bocsátják a szükséges nyomtatványokat a vállalatok rendelkezésére.

Mit tartalmaz a kimutatásokra vonatkozó legújabb
miniszteri rendelet?

A román személyzet vállalati foglalkoztatásáról szóló törvény értelmében a vállalatok az általuk foglalkoztatott személyzetről szóló kimutatásokat minden évben február 1-ig kötelesek a kereskedelmi és iparügyi miniszteriumnak megküldeni. Az évi kimutatások beküldésével kapcsolatban a kereskedelmi és iparügyi miniszterium a következő rendeletet adta ki, amely a Hivatalos Lap december 31-i számában jelent meg:

I. cikk. Bármilyen vállalat által foglalkoztatott román és külföldi személyzetről szóló kimutatás legkésőbb 1936. február 1-ig küldendő be a kereskedelmi és iparügyi miniszteriumba két példányban. A kimutatásnak tartalmaznia kell az 1935. év december 31-én foglalkoztatott teljes személyzeti névsort, a törvényben és annak végrehajtási utasításában megjelölt kategóriák szerint besorolva és kitöltve a törvényhez mellékelt kimutatásforma összes kért adataival.

A kimutatások 30x40 cm. nagyságú papíron készíthetők el és kétféle színűek: fehér, a husznál több alkalmazottal rendelkező vállalatok részére és kék, a legfeljebb husz alkalmazottal dolgozó vállalatok részére.

II. cikk. A kimutatáshoz mellékelni kell a következő adatokat:

1. A vállalat teljes neve.
2. Jogi formája, amilyen alapon működik (részvénytársaság, közkereseti társaság, egyéni cég, stb.)
3. Pontos cím (vállalati székhely):
4. A vállalat részvénytőkéje vagy ennek hiányában a fiókusnál bejelentett tőke.
5. A vállalat pecsétje és törvényes aláírása.

III. cikk. A kimutatásokban az összes rovatok kitöltése után feltüntetendők még a következők:

1. Részvénytársaságoknál: Az igazgatósági tagok (megjelőndő az elnök és az administrateur deleguék személye), az igazgatótanács tagjai és a felügyelőbizottsági tagok.
2. A többi vállalatoknál feltüntetendő a társtagok vagy munkaadó neve, megjelölve mindegyik szerepét a vállalat vezetésében.
3. Személyzeti elbocsátások az 1935. év folyamán, személyzeti kategóriákként.

IV. cikk. A kimutatások kitöltése alkalmával tekintetbe veendő a következő megjegyzések:

1. Mindazok a vállalatok, amelyek ugyanazon bejegyzett céggel működnek, központjuk, ügynökségük, fiókjuk, képviselőjük, vagy több gyárak van, kötelesek külön-külön kimutatást beküldeni mindegyik részéről, továbbá egy kimutatást, amely ezeket az adatokat összegezi, megjelölve, hogy ezek ugyanazon cég és vezetés alatt működnek. Ezek a kimutatások egyszerre terjesztendők be egy iktatószám alatt, ellenkező esetben a kimutatások nem tekintendők teljeseknek és azokat nem veszik figyelembe, a vállalat ellen pedig kihágási eljárást indítanak.

2. Azok a vállalatok, amelyeknek székhelye külföldön van és Romániában működnek, kötelesek megjelölni a többi adokon kívül annak a minisztertanácsai jegyzőkönyvnek számát és keltét, amelyeknek alapján működnek, továbbá a romániai képviselő vezetőinek nevét, kitöltve a vezetőnél is a kimutatás összes adataival.

V. cikk. A román személyzet vállalati foglalkoztatásáról szóló törvény kihirdetése után alakult vállalatok, amelyeknek nagyobb arányban van szükségük külföldi személyzetre, mint amelyet a törvény megenged, elhetnek a törvény és a végrehajtási utasítás II. cikkében foglalt intézkedések kedvezményeivel. E célból kötelesek alkalmazkodni ezekhez az intézkedésekhez a törvényben megjelölt arányon felül szükséges külföldi személyzet alkalmazása előtt.

VI. cikk. A szükséges nyomtatványok, amelyek tartalmazzák a törvény végrehajtási utasítását és a jelen rendelet intézkedéseit is, az ország minden kereskedelmi és iparkamarájánál beszerezhetők.

VII. cikk. A kereskedelmi és iparügyi, bányai és az államtitkársági igazgatók megbízást nyernek a jelen rendelet intézkedéseinek végrehajtására. Kihágást elkövető vállalatnak tekintendő minden olyan cég, amely nem nyújtja be a teljesen kitöltött kimutatásokat a törvény, a végrehajtási utasítás és a jelen rendelet intézkedéseinek megfelelően.

Nem várja, hanem kiharcolja a bombasikert az Aradi Iparos Bál

Ki ne tudná Aradon, hogy az Iparos Otthon által rendezett hagyományos iparosbált az idén február elsején tartják? Arad közönségénél már megegyezett dolog, hogy az iparosbál Aradon közvetlenül a Magyar Bál után következő legnagyobb sikerű bálja a farsangnak. Az érdem ezért természetesen legfőképpen azt az intézményt illeti, amely ennek a bálnak rendezésével is évről-évre bizonyítja, hogy Arad legnépszerűbb iparos intézménye az Iparos Otthon. Nem kis részben azonban az Iparos Otthon vezetői gárdája kitűnő szervezetségének tulajdonítható az évről-évre súlyosbodó gazdasági krízis ellenére is évről-évre kiharcolt anyagi és erkölcsi siker.

Miből áll az Iparos Otthonnak ez a legendaszerű szervezetsége? Mi a titka annak, hogy az Iparos Otthon minden akciója sikerül? Ezuttal az apparátusnak csak egyik szervét, a nöbizottságot említjük meg. Kétségtelen, hogy elsősorban az ő sikerük az iparosbálak sikere, de az sem vitatható el, hogy ezt a megszokottan grandiózus sikert hónapokig tartó lázas tevékenység árán harcolják ki.

Oktober elején, még a múlt esztendőben kezdett működni az aradi iparosbál iparművé-

zeti műhelye az Iparos Otthon emeleti termében. Hetenként háromszor este 8 órakor már gyülekezni kezdenek a hölgyek és öt-tíz perc múlva komoly iparművészeti műhely benyomását kelti az emeleti ülésterem. Itt készültek és készülnek ma is a tombolatárgyak, amelyek annyi derűtséget és őszinte örömet okoznak a bálon boldog nyerteseknek. Schaefer Richárdné szakaszerű és tapintatos vezetése mellett folyik itt a lázas tevékenység. Kedélyes csevegés közepette minden megjelenő hölgy részt vesz a munkában. Készül itt minden: szebbnél-szebb babák, finom anyagból, szépen kifestve, karakter és népi viseletben; egész állatsereglet állatbabákból, mert teve van egypap, kétpap, sőt több; van medve, elefánt, majom, vannak nyúlak és ki tudná még felsorolni, hogy mi minden. Nem az a cél, hogy nagy számban produkáljanak kisértékű tárgyakat, mert hiszen egész csomó kézimunkát látunk a bálai kollekcióban, diványpárnákat, selyemfestményeket és más értékes tárgyakat. De van ötlet is bőven. Szellemes tüpárnák... stb... nem áruljuk el a titokzatos attrakciókat. Azt azonban meg kell írunk, hogy egy hatalmas aszékény teljesen megtelt már a tombolatárgyakkal és

két jókora ládat kellett beállítani az emeleti terembe, hogy legyen hova elhelyezni a lázas tevékenységgel működő bálaműhely újabb gyártmányait. Nem kis érdeme ennek az iparművészeti műhelynek, hogy a barátságos téli estéken közel ezer tombola-nyereményt gyártottak. A nagy arányú teljesítményt az tette lehetővé, hogy volt egy jelszavuk, amint be is tartottak. A jelszó így hangzik: Előbb a munka, aztán a pletyka.

Bármelyik igazán feljogosítja a bálai előkészületek krónikáját, hogy felsorolja a költségbizottság bálai műhelyének kedves munkatársait. Mint írtuk, Schaefer Richárdné a kapitány, de ott láttuk estéről-estére Reinhart Gyulánét és ösv. Glöck Józsefnét, akik közmondásosan jóbarátok; szorgalmasan tevékenykedtek Martini Jánosné, Zombory Gyuláné, ösv. Neszmérák Kálmánné, Hiljés Istvánné, Kun Józsefné, Köszeghy Emília, Székely Andorné, Baricz Máténé, Sztojka Kálmánné, Gégner Sándorné és Jakobi Gyuláné. Néhány lánytagjai is volt a műhelynek. Erbeszkern Manci, Neszmérák Margit, Gellö Manci, Zombory Piri, Neumann Irénke és Loncika is ott voltak minden munkaestén. Mint minden rendes szakmabeli műhelynek, a bálai műhelynek is vannak „ziccer”-ei, akik nem járnak ugyan a munkórákra, de saját lakásukon azért szorgalmasan kivesszik részüket a tombolatárgyak készítéséből. Ilyen ziccerak Pakurár Demeterné, Reinhart Dudá, Hiljér Mihályné, Hiljér Baba és Elza voltak.

Aki azt hiszi, hogy csak hetenként három estén működik műhely a bálalőkészítő Iparos Otthon berkeiben, az nagyon téved. Folyik bizony a lázas munka napról-napra, délelőtt és délután is, mert hiszen kevés iparos és kevés kereskedő van Aradon, akihez be ne mennének bálai ajándékot kérni a bizottság tagjai. És mindenkit meghívunk a jólismert sárga tiszteletjegy ellenében a február elsején megtartandó aradi iparosbálra. Reméljük, hogy a meghívottak valamennyien ott is lesznek.

NEHEZ ELET.

Price találkozik Karlsbadban Proccal, aki elkezdi neki panaszkodni:

- Mein Freund, az rémes.
- Mi rémes?
- Reggel, alighogy felkel az ember, inni ezt a ronda keserű vizet, tíz órakor megint keserű viz, délelőtt megint, este megint.
- Na és mióta csinálod?
- Holnap fogom elkezdni.

Szindikátusba tömörülnek a fehérbádógot feldolgozó üzemek.

Az utóbbi időben mindinkább észlelhető, hogy a feldolgozóipar egyes ágai függetleníteni akarják magukat a belföldi vas- és lemezgyártó művek árpolitikája alól. Különösen a fehérbádógot feldolgozó ipari üzemek mozgatódása érdemel különlegesebb figyelmet, amelyek az egyetlen fehérbádógot előállító hengermű magas árai ellen mozgalmat indítottak. Mintegy harminc ipari vállalatról van szó, amelyek évente kb. 700 vagón fehérbádógot dolgoznak fel, köztük pedig a hazai feldolgozóipar néhány igen tekintélyes vállalata. Mivel a belföldi termelés még a felét sem fedezi eme üzemek szükségletének, ez a körülmény állandóan igen kedvezőtlen befolyást gyakorolt a piacra.

Hogy a „Titan, Nadrag, Calen” és a „Socomet” e kezdeti stádiumban levő szervezkedésnek milyen nagy jelentőséget tulajdonít, eléggendő, ha reámutatunk arra, hogy amíg a legfontosabb deklarált durvaárak árát hatálatlan mértékben felemelték, a fehérbádógot feldolgozó ipari üzemek szindikátusba való tömörülési mozgalmának hírére, e cikkben egyelőre rezervált álláspontot foglaltak el.

A SZÉPASSZONY ESTÉLYI TOALETTEJE.

Valaki ur egy szorron mesélte:
A napokban abban a szerencsében részesültem, hogy egy nagy vacsorán vizaviya voltam az öreg diplomata irigylet fiatal feleségének.
— És milyen volt a szépasszony ruhája? — kérdezte a társaság egyik hölgytagja.
— Nem tudom, — hangzott a válasz, — nem volt alkalmam az asztal alá is nézni.

Jogesetek a kisipar köréből

A tanoncszerződés csak akkor jogérvényes, hogyha a tanonc munkába állása előtt kötöttek és a megkötés után azonnal iktatják a munkakamarában.

A brasovi királyi tábla múlt év december havában hozott elvi döntése a munkaügyi törvény vonatkozó szakaszának értelmezése alapján.

Az alábbi jogeset az első bírósági állásfoglalás, amely arról szól, hogy mikor és hogyan előírással a tanoncszerződések beiktatása. A jogeset a következő:

A brasovi Scherg szövetgyár 19 tanoncot alkalmazott. A szerződéseket, amelyeket a tanoncokkal megkötött, nem foglalta irásba és nem iktattatta be a helyi munkakamaránál a tanoncok szegődtetése alkalmával, hanem csak későbbi időpontban. A szerződések elkészített benyújtásakor a brasovi munkakamara arra az álláspontra helyezkedett, hogy a munkaügyi törvénynek a tanoncokról szóló rendelkezései értelmében

a gyárnak nem állott jogában formális szerződések és azoknak a munkakamaránál való láttamozása nélkül tanoncokat szegődtetni és azokat alkalmazni.

tehát a munkakamara nem veszi tudomásul a 19 tanonc szegődtetését, csak attól az időponttól, amikor szerződéseiket a gyár láttamozta és végezt a munkakamarához benyújtotta. Ezzel a megállapítással egyidejűleg

a brasovi munkakamara a tanoncszerződések késedelemes benyújtásának ügyéről jelentést tett az ottani munkaügyi felügyelőnek.

A brasovi munkaügyi felügyelő megállapította, hogy a Scherg-gyár a munkaügyi törvény 6-ik és 7-ik szakaszát be nem tartásával járt el a tanoncszerződések fentebb részletezett késedelemes bejelentése által, miért is a munkaügyi felügyelő mind a 19 tanonc esetéről külön-külön kihágási jegyzőkönyvet vett fel és az iratokat a büntetés kiszabása végett, mint illetékes bírósághoz, a helyi munkaügyi bírósághoz tette át.

A brasovi munkaügyi bíróság a jegyzőkönyvek adatainak tárgyalásakor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a gyárvállalat ellen nem szabható ki büntetés. Döntésének indoklására felhívta a munkaügyi bíróságot, hogy a vonatkozó törvényben nincs említés arról, mikor szerkesztendő meg a tanoncszerződés és mikor iktattassék be az illetékes munkakamaránál. Már pedig, mivel a tanoncok jogviszonyát szabályozó munkaügyi törvény rendelkezéseiben a fenti körülményekre nincs pontos körülírás, a gyár ebben az ügyben nem vonható kihágási perbe.

A brasovi munkakamara az ítélet ellen felbuzgósult és a helyi törvényesítéssel, amely helyt adott a felbuzgósításnak és a Scherg-gyárat azon a címen, hogy tanonccal késedelemesen kötött szerződést és a szerződéseket késedelemesen jelentette be a munkakamarának, 25.000 lej bírsággal sújtotta.

A törvényszék marasztaló ítélete ellen a Scherg-gyár felülvizsgálattal élt a brasovi táblához, amelynek háromtagú tanácsa bírói véleményeltérés miatt öttagú tanács tárgyalása alá bocsátotta múlt év december havának 19-én az ügyet. Ezen a második táblai tárgyaláson a gyár képviselője a munkabírói ítélet megerősítését kérte. Arra az esetre, ha a tábla a törvényszéki ítélet álláspontjára helyezkedne, legrosszabb esetben egyetemes büntetés kiszabása érdekében interveniált a gyár jogi képviselője, aki serelemesen találta, hogy a 19 tanonc esetét külön-külön bírálják el. Az előbbi esetben kiszabott 25.000 lejes bírság az ügyek egyetemesítése esetén ugyanis a törvény értelmében 500 lejtől maximum 5000 lejtig terjedhet.

A politikai háttérű szesziparellenes kampány súlyos károkat okozott az államnak

A politikai okokból megtört titkos szesziföldék visszaszorítják a monopolizált italok fogyasztását.

Az egyre aktuálisabb szesz kérdése állandóan foglalkoztatja úgy az érdekelte ipari és kereskedelmi, mint hivatalos köröket. Ebből a szempontból igen érdekes a szeszmonopólium évvégi jelentése, amely a szeszmonopólium létesítése, vagyis 1932 május 5-ike óta eltelt időt foglalja magában. Ennek a jelentésnek az adatai a legkésebb szószólói annak a fel fogásnak, hogy

a politikai háttérű szesziparellenes kampány milyen súlyos károkat okoz az államnak.

Nagyon érdekes és szemléltető a jelentésnek az a része, amely összehasonlítja az állami bevételeket a szeszmonopólium létesítése előtti 4 évben a szeszmonopólium fennállása óta eltelt 4 év bevételeivel.

A szeszmonopólium bevezetése előtti időkben az állam szeszadóbevételei a következők voltak: 1928-ban 400,556.340 lei, 1929-ben 348,782.322 lei, 1930-ban 221,186.160 lei és 1931-ben 35,200.000 lei. Ezzel szemben a szeszmonopólium működésének négy éve alatt az államnak szeszadóból a következő bevételei voltak: 1932-ben (nyolc hónap alatt) 59,124.426 lei, 1933-ban 1,172.436.031 lei, 1934-ben 1,085.707.487 lei és 1935 első 7 hónapjában 538,551.248 lei. Ezt az eredményt rengeteg nehézség és akadály ellenére érte el a szeszmonopólium. Hogy csak a két legfontosabbat említsük meg, ott van a nem monopolizált, sokkal olcsóbb, nem adózott italok versenye, amely miatt

a tényleges fogyasztás sokkal nagyobb ma, mint valaha, de a kincstárnak ebből csak kára van,

mert nemcsak, hogy a kisüstön főzött italok után nem kap semmit, hanem ezek a meg nem engedett, de politikai okokból megtört titkos szesziföldék visszaszorítják a monopolizált italok fogyasztását is. A másik fontos akadálya ennek a megyei szeszelosztás új rendjében van, ahol tudvalevően a régi szak-

embereket majdnem az egész vonalon olyan személyek és alakulatok váltották fel, amelyeknek semmi tapasztalatuk sincs a szeszkereskedelemben.

A szeszfogyasztás fokozása érdekében a monopol egész sereg nagyjelentőségű beruházásra készül, amely a kívülálló szakköröket is közérőre fogja érdekelni. Mint ismeretes, a szeszjövodeknek 72 megyei raktára van, de ezek közül eddig csak 21 helyiséget tudott teljesen felszerelni az előírt mosó, töltő és adjuszáló berendezésekkel. Most arról van szó, hogy

az importnehézségek miatt ezeket a berendezéseket a belföldi iparnál rendelje meg a szeszmonopólium. A jelentés szerint ezekre a szállításokra rövidesen ki is írják az árlejtéseket.

Hasonlóképpen ki fogják írni az árlejtéseket egész sor raktáráru felépítésére is.

Mindezek az évekre szóló tervek azt mutatják, hogy illetékes körökben egy percig sem veszik komolyan a bortermelők követeléseit és szó sem lehet a gabonaszesznek a kikapcsolásáról. Ellenkezőleg, a szeszmonopol azt szeretné, ha a cukor kivételével, minden szeszszítal értékesítését átvehetné, mert ezen a réven nemcsak a kincstár szerezne vissza régi jövedelmét, amely 1926-ban például másfélmilliárd leit tett ki, de a szőlő- és szilvatermelők is jól járnának, mert nem lennének kénytelenek többé potomáron eladni a termésüket a titkos szesziföldéknek és a pénzüket is azonnal, teljes egészében kapnák kézhez.

MODEGANS.

— Ich möchte eine Gans. Aber keine Modegans, wie neulich.

— Wieso war das eine Modegans?

— Die hat sich bis zu ihrem Tode an die schlanke Linie gehalten.

A munkakamara képviselője előadta a táblai tárgyaláson, hogy a tanoncszerződés feltételül függő szerződés, amelynek lényeges feltétele, amely nélkül nem tekinthető jogérvényesnek, hogy az illetékes hatóságnál, a munkakamaránál bejegyeztessék. A brasovi munkakamara ezt az álláspontját a munkaügyi törvény 9-ik szakaszára alapította, amely szakasz kiegészíti azokat a szakaszokat, amelyek alapján a fent szereplő 19 kihágási jegyzőkönyvet az illetékes munkaügyi felügyelő közgei felvették. A Scherg-gyár, — állapította meg a munkakamara jogi képviselője, — elmulasztotta az előírt bejelentést és így a törvény rendelkezéseinek be nem tartásával kötötte meg a 19 tanoncszerződést. A gyár kihágási cselekménye abból áll, hogy

tanoncokat alkalmazott szerződés kötése és azoknak beiktatása nélkül.

Ha, — állapította meg a munkakamara jogi képviselője, — a tábla ellenkező álláspontot fogadna el, az a helyzet állna elő, hogy bármely iparos mester köthetne a Scherg-gyár fent részletezett módszere szerint tanoncszerződést.

Bármelyik iparos is megtehetné, hogy a már folyamatban levő tanoncszerződést teljes szerinti időben iktattassa be a munkakamaránál, ami által a szerződés érvényét bizonytalanul tenné és a kollé ellenőrzése sem volna gyakorolható, hogyha ez a szokás elharapódzna.

A törvény az írásbeli forma meghatározásával és a szerződés beiktatási kötelezettségével a visszaélési lehetőségeket akarta kizárni tenni és egyben természetesen a tanoncok kiképzési módjának hatósági ellenőrzését is elő akarta se-

gíteni. Márpedig, ha a tanoncszerződések nincsenek szabályozottan írásban megkötve és nem kerülnek a munkakamaránál beiktatásra, ellenőrzésük elé elháríthatatlan akadályok háruinak.

A kiszabott büntetés összege tekintetében előadta a munkakamara jogi képviselője, hogy az ardeali büntetőtörvénykönyv 102-ik és a kihágási törvénykönyv 29-ik szakaszának b) pontja szerint olyan esetben, amikor egyforma cselekményről, de külön-külön elkövetett kihágási esetekről van szó, minden egyes eset, mint külön kihágás büntetendő.

A törvényszék tehát helyesen szabta ki a 19 kihágási eset külön-külön való mérlegelése alapján a huszonötözer lejes összbüntetést.

A brasovi tábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kihágások valóban elkövetettek, miért is

a gyár felülvizsgálati kérését elutasította. Megállapította a táblai ítélet, hogy habár a munkaügyi törvényben nincs említés arról, mikor kell a tanoncszerződést beiktatni, de

a munkaügyi törvény 9-ik szakaszának értelméből világosan kitűnik, hogy a beiktatás a szerződés folyamatba tétele előtt eszközölendő.

A brasovi tábla fenti döntése igen nagy jelentőséggel bír, mert a törvény életbe léptetése óta ez az első eset, amikor ezt a problémát elvi jelentőségű bírói ítélet világítja meg és így helyesen teszük iparos olvasóink, hogyha ennek a megállapításnak értelmében járnak el és nem teszik ki magukat annak, hogy a tanoncszerződések elkészített megkötése, illetve azoknak a munkakamaránál való késedelemes benyújtása miatt kihágási perbe vonassanak.

Közl: KELE SANDOR dr.

Emelni fogják a forgalmi adót

A kormány a jövő évi költségvetés előkészítése során leszögezte azt az álláspontját, hogy az adókat nem fogja emelni. Nem fér kétség ahhoz, hogy a kormány ígéretét megtartja és az egyenes-adók emelésére valóban nem is fog sor kerülni. Szó van azonban a közvetett adók emeléséről és a pénzügyminisztériumban már kezd is kialakulni az elhatározás arra, hogy milyen közvetett adók és illetékek reformjához kell nyulni a jövedelmek emelése céljából. Elsősorban azokhoz, amelyek a múlt évben is többlet hoztak, mint az előirányzatuk. Ezekben a forgalmi adó vezet, amely a 2.700 millió előirányzatot 300 millióval multa felül, az örököségi illetékek és a katonai (felmentési) díjak 200 millió többletet, a látványossági és automobil-forgalmi adó pedig 20 millió bevételi többletet eredményezett az előirányzattal szemben. Ez együttvéve 520 millió bevételi többlet, ennyi emelést tehát ezek az adónemek mindenesetre elbírnak.

A pénzügyminisztérium terve az, hogy a gyaapot forgalmi adóját 10.20 leiről felemeli 15.70 leire és emeli néhány cikk közép-árát is, de valószínűleg reformálják a repülő-bélyegek elszámolásának ellenőrzését is, amely ma meglehetősen hiányos. Valószínű, hogy ezekkel a reformokkal megusszuk a jövő pénzügyi évet, az adózóknak tehát nem kell tartaniuk a közterhek lényeges súlyosbodásától.

REGI ISMERETSEG

Kohn nádszutra utazik feleségével, akit egy házasságközvetítő rábeszélésre vett el.

Mikor megérkeznek a velencei hotelbe, a portás mélyen meghajolva köszönti őket és azt mondja:

— Isten hozta önöket. Már rég nem volt szerencsénk a nagyszógos aszonyhoz.

Pénzügyminiszeri hozzájárulás nélkül nincs adóhaladék.

A pénzügyigazgatóságokhoz a múlt héten érkezett meg a pénzügyminisztérium körrendelete, amely szerint sem adócsökkentés, sem semmiféle adóhaladék a pénzügyminisztérium hozzájárulása nélkül nem eszközölhető. A többi minisztériumok által engedélyezett állami tartozásokra eszközölt csökkentésekhez vagy haladékokhoz is ki kell kérni a pénzügyi tárca hozzájárulását. Kivételt ez alól csak a hírlói fórumok által jogerősen jóváhagyott bírságcsökkentés, vagy az esetleges pénzbírság helyett a börtönbüntetés kitöltését igazoló bizonyítvány képezhet.

RECHNUNG.

— Die Jahre, die eine Frau von ihrem Alter abzieht, gehen nicht verloren

— Wieso nicht?

— Sie fügt sie dem Alter anderer Frauen wieder an.

A londoni nagybankok ezüstkonzorciuma megállította az ezüstárak zuhanását.

Mint Washingtonból jelentik, Thomas szenátor bejelentette, hogy nemsokára az összes ezüstérdekelt ezüstkonzferenciára ülnek össze.

Londoni jelentések egyértelműleg azt mondják, hogy hatalmas erőfeszítések árán sikerült a londoni ezüstpiacot az amerikai behatástól és az amerikai spekulációtól függetleníteni. A londoni nagybankok, a hatalmas összeköttetésekkel bíró brokerok — tőzsdeügynökségi cégek — és az ezüstfeldolgozó üzemek egy szinte korlátlan anyagi eszközök felett rendelkező konzorciumot alapítottak, melynek feladata az ezüstárak hullámválságait egyensúlyozni. Jellemző, hogy a konzorcium tagjai közé közzismert ezüstspekulánsok közül senkit sem vettek fel.

A konzorcium működésének már az első napokban megvolt a hatása, amennyiben az ezüst-árfolyam további zuhanása megszűnt, sőt az ezüst ára az összes világtőzsdéken az amerikai vásárlások elmaradása dacára, emelkedett.

A központi vámügyi bizottság elvi döntései olyan árucikkekre vonatkozólag, amelyekre a vámtarifa alkalmazása vitássá vált

A központi vámügyi bizottság több elvi jelentőségű határozatát legutóbb hozták nyilvánosságra, amelyek egyes olyan árucikkek vámtaxáinak megállapítására vonatkoznak, amelyekre nézve a vámtarifa alkalmazása vitássá vált.

Osengőhöz való tárgyak. A központi vámügyi bizottság határozata szerint a vámtarifa 1270-ik szakaszának a) bekezdését kell alkalmazni, kilogrammonként 150 lei taxát. (243.465 sz. határozat.)

Rádióhoz és kondenzátorhoz való tartalékalkatrészek. Ezekre a vámtarifa vonatkozó szakaszának e) pontja alkalmazandó, száz kilogrammonként ötezer lei. (243.406 sz. határozat.)

Elektromos szírnák motorral. Alkalmazandó az 1270-ik szakasz a) pontja, kilogrammonként 150 lei. (243.407 sz. határozat.)

Parfümériában használatos külön meg nem nevezett és színtelen színes előállított éterek. Az importőr az 1733 sz. vámtétel 30 lejes kilogrammonkénti taxájának kivételét kérte. A bizottság viszont az 1755-ik sz. vámtétel b) bekezdésének kilogrammonkénti 75 lejes taxát állapít meg. (245.394.)

Speciális lemezes meghatározott hosszúságban fűtőszálakok számára, de fogazás nélkül. Itt a bizottság határozata szerint az 1049. számú vámtétel b) bekezdése alkalmazandó, vasmassza szerint. Eddig az 1200 számú vámté-

tel a) bekezdését alkalmazták. (245.463.)

Vörös antimonszulfid. A bizottság határozata szerint az 1663-ik számú vámtétel alkalmazandó, 100 kilogrammonként 240 lei. Eddig az 1769-ik számú vámtételt alkalmazták, mint asványi festékre. (245.585.)

Nyers ammoniumszulfát. Az 1723-ik számú tétel b) bekezdése alkalmazandó, 100 kilogrammonként 250 lejes vámtaxa, miután ez nem tekintendő tisztán vegyi anyagnak. (254.586.)

Fentitil alkohol parfümériák céljaira. Az 1755-ik számú vámtétel b) bekezdése alkalmazandó kilogrammonként 75 lei. (245.586.)

Préseit ammonium klorid blokkokban. Alkalmazandó az 1621-ik számú vámtétel a) bekezdése, 100 kilogrammonként 270 lei. Eddig az 1621-ik sz. tétel b) bekezdését alkalmazták, azaz 100 kilogrammonként 525 lejt. (259.632.)

Granulált vasreszelék, magválogató gépek számára. Érvényes a 892-ik számú vámtétel, 100 kilogrammonként 45 lei. (269.196.)

Hajlított vascsövek gőzkazánokhoz. Szemben az importőr által megállapítani kért 1080-ik számú vámtétellel, amely 100 kilogrammonként 120 lei taxát ír elő, a bizottság fentartja a vámigazgatóság határozatát, amelynek értelmében az alkalmazandó tétel az 1133-as a) bekezdése, 100 kilogrammonként 800 lei. (271.657.)

Vagy felemelik az adókat, vagy leszállítják a köztisztviselők fizetését

Egyformán megsínyli az adófizető polgár, ak amelyik megoldást választja a kormány.

Miért nem nyulunk a harmadik megoldáshoz?

Vagy-vagy, — mondja a félhivatalos információ, mely a kormány tervezett adóemeléséről számol be. Vagy felemelik — igaz, hogy csak enyhén — az adókat, vagy leszállítják a köztisztviselők fizetését, hogy az a pár száz millió lejnyi különbözet befolyjon, amire különböző adósságaink rendezése miatt van szükség. Az adóemelése tervezete éppen csak a levegőben van egyelőre, de mi már tudjuk tapasztalatból, hogy az efféle bacilusok igen hatékonyan terjednek, még a levegőben is veszedelmesek, így is erősen fertőzőek, különösen nedves időben. Ez a levegőben lógó adóemelési tervezet akár pótolni néhány száz milliót, a költségvetésnek egyáltalán nem komoly jellegű hiányát.

Már most itt következett be a fentebbi vagy-vagy, amit már említettünk, hogy esetleg a köztisztviselők fizetésének leszállításával is lehet segíteni, ha nem volna rokonszenves az adóemelés. Egyáltalán nem vagyunk hívei a kérdés jövetel való megoldásának. Nem vagyunk hívei annak, hogy a polgárság teherviselési kötelessége ilyen furcsa junktimba kerüljön a köztisztviselők élet-nívójával. A köztisztviselő sem él ma a legjobban, nem hasznos, különösen nem békés hangulatu, ha az egyenleg így állítódik fel: ennyi meg ennyi pénz kell, ezt vagy a köztisztviselőktől, vagy tőletek vesszük el polgárok, mit szóltok hozzá?

Ez a kérdés ugyancsak fikeió, ugysem fogja senki hozzánk intézni. Mégis felelünk rá, mert felmerült, ha nem is a kérdés, hanem mindjárt felelet formájában, de éppen ezt a feleletet nem hagyhatjuk szó nélkül.

Akkor, mikor a piac, a kenyér drágul, mikor az élet minden téren nehezebb és drágább, mikor tehát szűkösködni kell, nem tudjuk semmiképpen sem még nagyobb nyomorúsággal, még nagyobb szűkösködéssel sem megoldhatónak találni a kérdéseket. De miért mindig úgy felállítani a tételt, hogy abból adjunk, ami nincs, miért úgy rem-

dezni a dolgokat, hogy soha sem lehessen a feleslegeiből boldogan és örömmel adni?

Végeredményben egészen mindegy, hogy a polgárság ad, amiből nincs, vagy, hogy a köztisztviselők csekély fizetése nyirbálódik meg. Mindkettő hiányzana a pénzforgalomból, mindkettő elvonódna a közgazdasági piacokról. Ha a polgárnak kell több adót adnia, feltéve, hogy bírja, megsínyli a köztisztviselő is, a többi adóval megdrágult árban, ha a köztisztviselőtől vessnek el, megsínyli a polgár a megcsappant jövedelmű köztisztviselő léptített életnívóját.

Az államnak nem kell közvetlenül adnia, nem kell pénzt kiosztania a nép között, hogy az élet fellendüljön, hogy a munka hasznat hozzon. Az államnak mindössze egy pár észszerű és okos intézkedést rendelkezései kellene szervei útján a lakosoknak ajándékoznia, mindössze akadályozásokat, gátásokat kellene kiküszöbölnie, bizottságokat a teljes nyugalmat teremtenie, hogy a munka és termelés megkezdhesse áldásos működését. A fában, ércben, vízben, földben, munkaerőben gazdag ország szelid munkaképességét és munkaalkalmát kellene csupán biztosítani, hogy egyszerre ne kelljen azon gondolkodni: kitől vagyunk, hanem rá lehetne térni arra: kinek adjunk?

JAJ, DE GYÖNYÖRÜ.

Egy hölgy gyönyörű szoljával jelentke meg a bridszklubban. A másik hölgy, mikor meglátja, így kiált fel:

— Jaj, de gyönyörű, hány barátot!

AUTOFAHRER

— Ich fahre schon zehn Jahre Auto und habe erst drei Unfälle gehabt.

— Ich erst zwei.

— Wie lange fahren Sie schon?

— Seit vorgestern.

Oránként 726 kilométer jelenleg a sebességi világrekord, de még mindig nagyon messze vagyunk a lehetőségek határától

Az olasz tudományos akadémia „Volta-kongresszusa” 2000—3000 kilométeróránban határozta meg a sebesség végső határát.

Főhadnagy ur X, 700 kilométer...

A Volta-kongresszusok eredete nem minden érdekeség nélkül való. Vagy tíz évvel ezelőtt egy nagy olasz konzern bajba keveredett, kellemtelen adóügyek, holmi törvényes félreértések folytán visszatartott nagy summa pénzt kellett volna megterítenie az olasz állam javára. Ebben az időben Corbino, a híres római fizikus professzor tagja volt Mussolini kormányának és keresztlvitte, hogy a cég megválthassa kötelezettségeit egy nagyszabású alapítvánnyal. Ezt az alapítványt az újonnan alapított „Academia d'Italia” kapta s mivel az alapítás ideje körülbelül összeesett Volta halálának száz éves évfordulójával, „Volta-alapítvány”-nak keresztelték. Célját Corbino az alapítási okiratban élesen körülírta. Az alapítvány kamatai arra használandók, hogy az Akadémia nemzetközi konferenciákat rendezhessen, amelyeken a résztvevők egy egészen határozottan megszabott tudományos, irodalmi, vagy művészeti témát vitatnak meg. A résztvevőket az Akadémia szemeli ki a kérdés specialistái közül s a résztvevők az akadémia vendégei lakhelyüktől lakhelyükig. A vendéglátást annyira komolyan veszik, hogy a hajón kiosztott borra valókat is megterítik és Rómában az akadémia titkára diszkrétan minden résztvevőnek kezébe csúsztatott két százlírás bankjegyet „taxiköltségre”.

Az első Volta-kongresszust 1927-ben tartották s ezt a gyűlést, amelyen szintén szerencsém volt részt venni — az atomfizikának szentelték. Amután három gyűlés különböző, a szellemi tudományokhoz tartozó témákat tárgyalt, — egy példának a színház problémáinak volt szentelve Pírandello előkléte alatt. Az ötödik Volta-kongresszus tárgya a „nagy sebesség az aviatikában” volt. Körülbelül 25 külföldi vendéget hívtak meg, hasonló számú olasz tudós, mérnök és repülő vett részt a gyűlésen. A szabályzat szerint a résztvevők nem országukat, sem a szervezetet, vagy főiskolát képviselik, amelyhez tartoznak, hanem — dacára, hogy a meghívást diplomáciai úton közvetítették — kifejezetten saját személyüket.

A kongresszus elnöke, Crocco Artur generális, külön megemlést érdemel. Egyike az aviatika pionírjainak Itáliában s az elsők közé tartozott az egész világon, akik a század első évtizedében aviatikai kísérleti állomást létesítettek. 30 éven át lépett tartott, mint kutató, tudós, organizátor, az aviatika haladásával. Évekig vezetője volt a légügyi minisztérium technikai osztályának, s most visszavonulván a főiskolára, a nagy sebességek, a nagy magasságban való repülés előkészítő tanulmányára szentelt fiatalos energiáját, tudását és igazi szicíliai temperaméntumát.

Amint az aviatikában nagy sebességnek nevezzük, nevezünk ma és nevezni fogunk talán néhány évtized múlva, változó és relatív fogalom. A világháború elején 100—120 kilométer óránként már komoly sebesség volt. Először emlékszem 1917 felé a pilóták kifogására, hogy milyen nehéz „landolni” egy 180—200 km. maximális sebességű „ultragyors” géppel. Néhány évvel ezelőtt egy tudós német értekezést olvasott, hogy 200 km. óránként a racionális feladatok légforgalmi gépek számára; a tanulmány pontos számításokkal bebizonyította, hogy a sebességek fokozása célszerűtlen és nem gazdaságos. Ma Amerikában alig lehet eladni légiforgalmi gépet, amely nem éri el a 300 km.-es sebességet, és csak az ilyen nagy sebességgel dolgozó vonalak virágzanak. A sebességi rekord persze sokkal magasabb; tengeri gépekben az olasz repülők tartják — úgy emlékszem 726 km. órasebességgel; a földszállási nehézségekre való tekint-

tettel lassabb szárazföldi gépek rekordját a közelmúltban Howard Hughes kaliforniai aviatikus „filmproducer” feljavította 610 km.-órára.

A nagy sebességek Volta-kongresszusán egy, egyébként igen hidegvérű angol pilóta azt jósolta, hogy a közeljövőben asztratoszferikus gépek két óra alatt fognak Londonból Newyorkba repülni, úgyhogy felhasználván az 5 órai időkülönbséget az Atlanti óceán két partja közt, a londoni repülő lunchidőben fog elindulni s ugyan azon reggel reggelinél fogja találni newyorki barátait. Ha pedig utját nyugatra tovább folytatja, az előző nap estéjén fog átérti a Csendes óceán ázsiai partjára...

Mi lehet ebből valóság s mi a megkövetelt fantázia munkája?

A sebesség problémája két kérdésen múlik: könnyű, nagyteljesítményű motor és a minimumra redukált légellenállás.

A motorépítés terén évről-évre nagy haladást látunk, azonfelül két komolyan veendő gondolat gyakorlatilag még nincs megvalósítva. Mindkettő esetleg lényegesen megkönnyítheti a gép súlyát s talán hosszú repülés szempontjából még fontosabb — a szükséges tüzelőanyag mennyiségét vagy súlyát. Ezek az ideák a gáz, illetve benzinturba és a „direkt propulzió”, amit közönségesen rakétának hívnak. A motor szempontjából tehát még messzire nyitva áll az út és nem lehet látni a lehető sebesség felső határát. Az igazi nehézség a hűtés, vagyis a fel nem használt meleg elvezetése s nincs kizárva, hogy propulziós rendszerünk néhány évtizeden belül alapjában és lényegében meg fog változni.

Ne felejtjük el, hogy még a Diesel-rendszerű repülőmotor is — ami nem radikális újítás — csak a fejlődés kezdetén áll.

Némileg másképp áll a dolog a légellenállás dolgában. Itt a természet kéréseivel törvényei állnak velünk szemben s nem az anyagok tökéletlensége és az energia hiánya kihasználása, mint a motorok kérdésében.

A légellenállás problémájának története évezredek óta érdekes tanulmány a laikus szempontjából is. Aristotelesnél kezdődik — csak hogy a nagy görög bölcsész a dologt nemileg fordítva látta. Ő nem azon csodálkozott, hogy az ostromgépéből elhajított kő-löveget a légellenállás lassítja, ő ellenkezőleg, azt a titkos erőt kereste, amely a mozgást fentartja a repülés alatt. Azt bizonyítja, hogy a löveg mögött magasabb légnyomás uralkodik, mint előtte: másképp mi hajtáná a mozgó testet? Mert az ő elképzelése szerint minden körülmények közt magának a sebességnek fentartásához hajtóerő szükséges. Ez a hit uralkodott egészen Galilei koráig. A nagy olasz tudós belátta, hogy ez nem igaz és hogy ellenállás és hajtóerő nélkül minden test egyenletesen tovább mozogna, ha egyszer sebességre tett szert. Ez az elgondolás alapja lett a modern mechanikának, fizikának s Newton öntötte rendszerbe. Ma ezt természetesen minden gyermek tudja, hogy hajtóerőre csak azért van szükség, mert minden mozgás ellenállással van összekötve: földszállási, vízi vagy légi ellenállással. Newton önmaga kifejtette a légi ellenállás elméletét is, arra az elképzelésre alapítva tételét, hogy az egyes individuális légmolekulák ütik a mozgó tárgyat és elpattannak róla. Newton elméletéből sokat tanult a tudomány és a technika, de ha ez az elmélet megfelelően és igazságnak nem volna értelme az áramvonalnak és a légellenállás sokkal veszedelmesebb ellensége volna a sebességnek, mint amintő tényleg.

Mig Newton tana túlozza a légellenállás nagyságát, a nagy francia filozófus d'Alembert

az ellenkező vélelmet jutott. Ő azt mondja: nem lát semmiféle okot, hogy egy ugynevezett ideális (súrlódás nélküli) közegeben — mint megköveteltőleg a levegő, melynek súrlódása aránylag igen csekély — egyáltalában légellenállás lépjen fel. S mivel tisztelte Newton felfogását, ennek az ellenmondásnak megoldását, mint paradoxon hátrahagyta a jövő matematikusai számára.

Ma tudjuk, hogy áll a dolog. A légellenállás tényleg zéróval lenne egyenlő, ha nem volna súrlódás és ha a súrlódás szekundár következménye gyanánt nem követné a mozgó testet egy örvényter. Az „áramvonal” minimumra igyekszik redukálni ezeket az örvényeket s a tökéletes áramvonal gyakorlatilag kiküszöböli őket. S így marad a valószínűleg elkerülhetetlen, de az örvényellenállással sokkal kisebb súrlódási ellenállás. Azonban a Newton-féle „ütközési ellenállás” nem lép fel a valóságban.

Ez az aránylag kedvező helyzet azonban — sajnos — csak addig áll fenn, míg a sebességrel egy bizonyos határhoz nem érünk: a hangterjedési sebességéhez, amely körülbelül ezerkétszáz óránkénti kilométernek felel meg. Ekkor az ellenállás egy újszerű faja lép fel, amelynek előjeleit már 900—1000 kilométeróránál előrekiűdi. A repülőgép vagy löveg mozgása által létrehozott hanghullámok oly mennyiségű energiát nyelnek el, hogy a légellenállás sokszorosan megnő. Az örvényeket eltüntetjük az áramvonalból, a hanghullámokat ellen nincs ilyen gyógyszer. A löveg fejének kihegyezése használ valamit, de nem tünteti el az ellenállást. A ballisztika számol ezzel a megnőtt ellenállással s ha a sebességet lényegesen 2—3000 kilométerórára emeljük, a helyzet relatíve kedvezőbb lesz. El lehet érni az aviatikában ezt a régiót, „a hangotúli” (szuperszonikus) sebességek országát, ez ma nyílt kérdés és különbözők a vélemények.

Ilyen és hasonló kérdések voltak a vita tárgyai Rómában. Az előadások első csoportjának összefoglaló címe volt: „Realization”, amit már elértünk. Az angolok — akiket Rómában elragadó kedvességgel fogadtak — referáltak a „Schneider-cserleg”-ért folytat küzdelem alatt végzett kutatásokról és szerkesztési módszereikről. Azután az olaszok, akik még vagy 100 km. órás sebességet adtak hozzá az utolsó Schneider-coup rekordhoz, számoltak be eredményeikről. A híres V-csapat csaknem teljes számmal jelen volt Bernascone repülőgenerális vezetésével. E „gyorsasági pilóták”, akik a V („velocitá”) betűt viselik mellükön, külön iskolában nyerik kiképzésüket. A vezérük csak icky mutatja be őket: X főhadnagy 700 km, Y százados 680 km, aszerint, milyen sebességet értek el.

A gyűlés főrészt a légi erők és a légellenállás tanának szentelték, különös tekintettel a hangotúli sebességekre. A végén jöttek sorra a nagy magasságra szerkesztett speciális motorok és — de csak egy napra szorítva — a „rakétások” tervei, számításai és fantáziái.

Dr. K. T.

IGAZ MESE A FELSŐ TIZEZER ÉLETEBŐL.

A bankár felesége valamiért megharagudott a barátjára. Mit tesz ilyenkor egy előkelő dáma? Leült az ura írógépjéhez és névtelen levelet gépelt. Annak rendje és módja szerint megírt a barátjának mindent — ami csak szép és jó... A levelet borítékba tette, megcímezte a férjnek, becsöngette a szobalányt és átadta a levelet, hogy adja fel a közeli postán. Vigyázott rá, hogy biztosan a férj kezéhez kerüljön, hát — ajánlva küldte. A szobalány elballagott a postára, hogy feladja. A postaszabályzat értelmében az ajánlott leveleken fel kell tüntetni a feladót. A tisztviselő visszaadta a levelet a látnak: tessék ráírni a feladó nevét. A szobalány (árva feje mit tudhatta, mi van a levélben!) szép ákombákom betűkkel ráírogatja a boríték hátlapjára a bankárné nevét és lakcímét. Még az ajtószámot se felejtette el a lakom.

Eddig tart az igaz mese. A többit tessék elképzelni...

BESCHIEDEN.

— Eine Genie ist immer bescheiden, — meint der Tenor. — Es gibt Momente, in denen ich mich frage, ob ich wirklich der beste Sänger der Welt bin!

Megkezdte az adatok összeírását a kártyarendelet kivételére céljából a timisoarai vendéglősszövetség

Kávéházi és vendéglősszövetkezeti kommerszjátékok nélkül fentartani nem lehet.

A vendéglősök országos szövetsége, amelynek székhelyét nemrég Timisoarára helyezték át, felszólítást intézett tagjaihoz, hogy helyiségeiben jelentkezzenek összeírás végett. Ez az összeírás az új kártyarendelet következtében

a kávéházakban és vendéglőkben eltiltott kártyajátékok újabb megengedésére

vonatkozik. A szövetségnek, mielőtt a szükséges lépéseket megteszi, szüksége van arra, hogy pontos kimutatást terjesszen elő mindazokról a kávéházokról, vendéglősökről és étterem tulajdonosokról, akik a kártyajátékoknak helyiségeiben való megengedését kérik.

Mint ismeretes, a szövetség a szerencsejátékokról szóló törvény életbe léptetése óta erőteljes harcot indított annak megváltoztatására oly irányban, hogy a kávéházakban, vendéglőkben és éttermekben engedélyezésétől az egyenesített kommerszjátékok. Nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy tagjai jogos kívánságának érvényt szerezzen és amint a jelek mutatják, a kitartó és céltudatos küzdelemnek meg lesz a kívánt eredménye. Erre mutat legalább is a vendéglősök és kávéosk szövetségének közlése és tagjaihoz intézett felhívása. A szövetség szerint igen rövid időn belül megtörténik a szerencsejátékokról szóló rendelet olyértelmű módosítása, hogy a kávéházakban és vendéglőkben engedélyezni fogják a törvény végrehajtási utasítása harmadik szakaszában felsorolt játékokat. Ezek a játékok, amely a szerencsejátékokról szóló törvény életbe léptetése óta a tilos játékok közé tartoztak, a következők: póker, maus écarté, mária, schnapli, kalabrias, bridge, preferans, rum, rumny, a melynek játékszámát eddig csak kővel engedték meg, belota, bouita, bezigue, gar au coeur, tarok, piké, durák és tablette.

Egyelőre még csak ígérettől van szó, a minisztérium részéről, de a szövetség bízott reméli, hogy ezt az ígéretet az illetékes minisztérium mihamarabb teljesíti is. A minisztérium valószínűleg belátta és elfogadta a szövetség azon érvelését, hogy

kávéházi és vendéglői üzemet kommerszjátékok nélkül fentartani nem lehet

és ezeken a játékoknak betiltása károsan hat ki a vendéglői és kávéházi üzemek fejlődésére, amit végeredményben az állam érez meg.

MINDENRE EL KELL KÉSZÜLN.

Mandula ur a feleségéhez orvosot hívott, aki megvizsgálja az asszonyt, azután négyesemkötést adott Mandulának:

— Feleségének nagy kimerültség van szüksége. Kímélje tehát és teljesítse minden kívánságát.

Mandula elgondolkozott egy kicsit, azután megkérdezte:

— Na és mit csináljak vele, ha azt kívánja, hogy ne kíméljem?

Minek az a tüdőrekel felesleges apróság?

Am egyik bucsuretti lap hasábjain Vasile Ursachi ismertetőjele kiegészítés nyílt levelet küldött, amelyben tájékoztat az éreztetéseiről szóló törvény am rendelkezése ellen, hogy az állam 12 millió darab 25 banis és 20 millió darab 50 banis éreztetést is engedélyezik veretni. A cikk írója megállapítja, hogy újabb eláraszt bennünket az aprópénz, még pedig eszttal olyan aprópénz, amire semmi szükség nincs. Ha ezt a rangot 25 és 50 banist a piacra dobják — folytatódik a levél, — úgy minden embernek olyan kis táskával kell majd járni, mint amilyen a villamokalestnak van, hogy néhány száz vagy ezer lejt magával vihesen.

A tájékoztatás szerintünk is teljesen jogos, hiszen ma már a lej tört részével valóban nehéz számolni és így csak a pénzügyi forgalom megnehezítésére szolgál a 25 és 50 banis éreztetés bevezetése.

Hány napot dolgoznak nálunk egy év alatt a különböző társadalmi kategóriák

Am Argus kimutatása szerint a tanárok 207, a földmívesek mindössze 137 napot dolgoznak egy évben.

Am Argus egyik közzétett számvetésében rendkívül érdekes statisztikai kimutatást közöl arról, hány napot dolgoznak egy évben a romániai tisztviselők, tanárok és mezőgazdák. A kimutatás szerint a következő 1936-ik évben 52 vasárnapon kívül 27 ünnepnap is van. Ezek együttesen az év 21 százalékát töltik ki: 267 munkanap lesz az elkövetkező évben, vagyis egy hónapra átlag 24 munkanap esik.

A tisztviselők ezenfelül legalább három napot tétlenkednek ünnepnapok szünetek idején. Ekkor járul mintegy 14 napos karácsonyi és húsvéti vakáció és 26 napos nyári pihenő szabadság, úgy hogy a tisztviselők az elkövetkező évben 253 napot fognak dolgozni.

A tanárok helyzete még kedvezőbb, amennyiben a nagy nyári szünet és a közbeeső iskolai vakációk levonásával részükre mindössze 207 munkanap marad. Még kevesebbet dolgozik a

mezőgazda. Tavasszal március 1—május 15, nyáron június 1—augusztus 1 és ősszel szeptember 1 és december 1 között, a különböző ünnepnapok levonásával összesen 137 napig dolgoznak a földmívesek. Ennyi idő áll rendelkezésükre ahhoz, hogy 14 millió hektáron szántanak, vessenek és arassanak. Végeredményben a tisztviselők a munkaidő 60, tanárok 56 és a parasztok 38 százalékot dolgozzák át.

Am Argus összehasonlítóképpen az amerikaiakra hivatkozik. Amerikában az 52 vasárnapon kívül egy-egy húsvéti és karácsonyi ünnepnap van, összesen tehát 58 ünnepnap.

Amerikai statisztika szerint egy amerikai egy év alatt annyit dolgozik, mint két angol, három francia, nyolc lengyel és tizennégy kínai. Am amerikai és a román munkateljesítmények közötti összehasonlítást elmulasztották megcáfolni.

Az államnak feltétlenül szüksége van új jövedelmekre...

Bepillantás az új állami költségvetés feltétlenül megoldandó problémáiba.

Legnagyobb tétel a hadsereg megnövekedett szükségletei

Közeledik az új költségvetési év eleje: a pénzügyminisztérium legnagyobb és legfontosabb munkája, az új költségvetés összeállítása. Am állami budget egyensúlya, a deficitek elkerülése minden kormány számára legfőbb gondja a gazdasági és pénzügyi válság kitörése óta s alig volt még kormány, amelynek sikerült volna ezt a célt megközelíteni. A költségvetési deficitek csúszattak le a lelt stabil alapljáról, azóta vannak valutáris bajaink, hogy az állam megszűnt jó fizető lenni, mert nem volt éve, amikor eleget tudott volna tenni fizetési kötelezettségeinek. Hol belföldi, hol külföldi tartozásai maradtak kifizetetlenek s ha az állam rossz fizetővé válik, valutája az első, amelyik megeráz az állampénzügyek egyensúlyának hiányát.

A jelenlegi kormány pénzügyminisztere több sikerrel végezte erőfeszítéseit az állami pénzügyek rendbehozatalára, mint valamilyen elődje. Nagy szó — ha igaz a hír, amit a miniszter a közelmúlt napokban a hírlapokkal közölt — hogy

a költségvetési év végéig az állam minden folyó tartozását kifizeti.

A pénzügyminisztériumban most fejezik be a múlt költségvetési évben ki nem fizetett állami tartozások kiutalását, tekintet nélkül arra, hogy a tartozás összegét kölcsönkövetvényekben, vagy pedig készpénzben fogják kifizetni. A készpénzben fizetendő állami tartozások kiutalására január első napjaiban fog megjelenni a dekrétum. Készpénzben kerülnek kifizetésre legalább is részben, az 1934-ben ki nem fizetett kiutalások és a hadsereg ellátásából keletkezett állami tartozások.

Januárban egyelőre csak 100 millió lejt fognak készpénzben kifizetni, de a kormány reméli, hogy április elejéig, vagyis a folyó költségvetési év végéig még sikerül további 400—500 millió lei tartozást készpénzben kifizetni. A kormány azt akarja, hogy az új költségvetési év kezdetéig

lehetőleg minden belföldi tartozás rendezve legyen.

Am új költségvetési évet múlt évi terhek nélkül kezdni, kétségtelenül nagy könnyebb-

séget jelent, de a pénzügyminiszternek enélkül is épen elég gondja lesz az 1935/36. évi budget összeállításával. A drágaság, amelyet a valuta-romlás okoz, nemcsak a nagyközönség számára válik egyre érezhetőbbé, hanem az állam számára is, amely az ország legnagyobb vásárlója. Csak ha az anyagbeszerzésekre fordított állami kiadásokat tekintjük, ez egymaga is nagy tényező a kiadások között, de ezen kívül itt vannak a tisztviselők valamint az alkalmazottak nagy hadserege, amely épen olyan nehezen él meg a lorgakormány idején leszállított fizetésekből, mint a magántisztviselők és bér munkások, akiknek fizetését a gazdasági krízis nyomta le.

Am állami tisztviselők egyre hevesebben ostromolják a kormányt az áldozati adó eltörlése érdekében s kívánságuk jogoságát nem is lehet kétségbevonni.

A pénzügyminiszter azonban boldog, ha új adók bevezetése nélkül össze tudja állítani a jövő évi költségvetést, arra már semmi körülmények között sem fogja futni, hogy még adó-elengedést is adjon.

A pénzügyminiszter kijelentette — és álláspontját a múlt heti minisztertanács is szankcionálta — hogy új adók bevezetése a kormány nem gondol.

Am a kijelentés ugyan nem sokat jelent, mert „adók” alatt az egyenes adókat értjük, az állami jövedelmek nagyobb részét azonban a közvetett fogyasztási adók és az illetékek hadserege teszi, ha tehát a kormány csak az adókat nem emeli, az illetékeket azonban igen, akkor a közönség még sem lehet megnyugodva abban a tekintetben, hogy a közterhek emelkedni nem fognak. De a kormány álláspontja talán annyit mégis remélni enged, hogy nagymértékű emelésével a közadókhoz, számolnunk nem kell.

Teljesen ki van zárva azonban, hogy a hadsereg erősen megnövekedett szükségleteit a költségvetés eddigi keretei között ki lehessen elégíteni. Am államnak feltétlenül szüksége van új jövedelmekre s a kérdés az, hogy ezeket milyen forrásból akarja vagy tudja előteremteni a pénzügyminiszter?

Egyre nő a drágaság az élelmiszerpiacon

Az egyre nehezebbé váló külkereskedelmi és deviza-forgalmi viszonyok óta hozzászoktunk panaszkodni a drágaság ellen, amely napról-napra érezhetőbbé válik. A panasz jogosult, mert az árak emelkedése valóban „érezhető”, de nem a drágulás nagy oka, hanem inkább annak következtében, mert elsősorban az élelmiszerek azok — tehát a leggyakoribb, a legmindennapi szükségleteink — amelyek ára leginkább emelkedik. Decemberben például

az iparcikkek ára egy banival sem ment feljebb, mint a novemberben elért árnívó, ellenben megdrágultak az élelmiszerek, a gyümölcs, a piaci cikkek, a buza, stb. A drágulás — s ez is érdekes és nehezen megmagyarázható jelenség — nem is a külföldről importált élelmiszerekben, hanem a hazai termelésünkben jelentkezik. Bucurestiben például

8 darab mandarint lehet kapni 20 lei-ért, ugyanott azonban 30 lei egy kiló fajalma ára.

Ehhez tudni kell, hogy a regátban igen bő volt a gyümölcstermés, ellentétben Ardeallal, amely az idén alig tudott valami gyümölcsöt kitermelni.

A megélhetés novemberi index-száma 34.42 volt s jelentette azt, hogy a múlt év utolsó előtti hónapjában a béke árakat 34.42-szeresen fizettük tud. Ami békében 1 leibe került, az a múlt év novemberében 34 lei 42 baniért volt megvásárolható.

Decemberre ez az index-szám az élelmiszerek drágulása folytán fölment 34.46-ra.

Mint említettük, az iparcikkek nem szerepelnek az élet drágulásának tényezői között, de azért a drágaság emelkedése állandó. Az index-szám a múlt év januárjában még csak 29.99 volt, 12 hónap alatt tehát elég nagy utat tett meg, hogy októberben már elérje a 34.07-et, novemberben a 34.42-ét, decemberben pedig a 34.46-ot.

KITUNÓ ITAL.

A főhadnagy egy csésze teát ad a puccerjének, aki egy slukkra lehajtja.

— Jó volt? — kérdi a főhadnagy.

— Nagyon jó.

— Akarsz még egy csészével?

— Kell a fenének.

A királyné óbudai kovácsa

Írta: KRUDY GYULA.

Utnak, szónak, házasságról való tanácskozásnak nincs vége, — mondja egy példász. — Nincsen olyan elárvult, fáján maradt falevél, s amely társat ne keresne magához; nincsen olyan öregember, öregasszony, aki a változatos élettapasztalatok után sűrűn tartó fogadalmat tehetne arra nézve, hogy most már békében marad, mezitláb ül, a keze a felesége és a lába a szeretője, amely még elviszi olyan helyekre, ahol a másoknak dukáló boldogságot; látni; így például az óbudai templomba is, ahol nem mulik el nap esküvő nélkül. Mindenkinek volna valami mondanivalója a házasságról... Adjuk át a szót Himeny úrnak, akit az egész fővárosban a legokosabb embernek mondhatni, mióta Óbuda, Buda és Pest egyesült annak az öröme, hogy Ferenc József lett a magyar király. Himeny megmaradt ugyan Óbudán, de most már „harmadik kerületbeli” lakosnak mondja magát, „óbudai polgár” helyett, de bölcsessége elegendő volna az egész városnak.

— Mária királyné óta a házasságokat jobban meg kell gondolni, mint azelőtt, mert Mária királyné példája lehet minden lánynak, aki az öregek megegyezése folytán fiatalon, tapasztalatlanul, meggondolatlanul beköltözteti a fejét, aztán egész életére, halála napjáig ezt sirathatja.

„A hibát nem az intézményekben, hanem az emberekben kell keresni“...

Az Univerşul írja:

Mindenféle „válságról” beszélnek. Gazdasági, pénzügyi, erkölcsi válság kerül szóba, csupán az intellektuális válságról feledkeznek meg napjainkban. Az Egyesült Államokban megállapítást nyert, hogy hanyatlást mutat az intelligencia. Hogyan értek el ehhez a megállapításhoz? — Valóságos szerencsétlenséget jelent — írja W. Iddings Bell a The Criterion című munkájában —, hogy az amerikai nevelés nem irányul a vezetés és bölcs bíráló képesség elnyerésére s csupán arra szorítkozik, hogy a mindennapi életre nevelje a fiatalokat. A gépkorszakban élünk. Hiányzik a világos, bölcs gondolkodási képesség, mely a civilizáció fejlődésének biztosítója. Hétsszáz diplomásunk van. Az ebből kikerült ifjak sok tudással, de kevés intelligenciával rendelkeznek s nevelésük ugyyszólván — nulla. Mindenütt jelentkez a hiány, mindenütt érezzük, hogy nincs intelligencia. Eljön azonban az idő, midőn ez is elfogadják méltó helyét az Amerikai Egyesült Államokban.

ban.” A praktikus amerikaiak is észre vették tehát, hogy igen sok a közepes tehetség soraikban a bank, kereskedelmi és ipari szakmában. Eleget tesznek ugyan napi munkájuknak, hiányzik azonban belőlük a kezdeményezésre, szervezésre s elővigyázatra való hajlam, az események mérlegelésének és tisztálításának feltételei, mellyel megoldhatják a felmerülő problémákat. Ez a középzerűség nyomban jelentkezik, midőn az események a felelősség jegyében váratlan fellépést, vagy megtorlást kívánnak. Megállapítást nyert, hogy nemcsak Amerikában, de mindenütt a magánüzemek is rosszabbul mennek emiatt. A lakosság a kormányt vádolja, a kormány viszont a lakosságot. Mások az állam intézményeket okolják, vannak, kik az állam szervezetében látják a bajt. Pedig a hibát nem az intézményekben, de az emberekben kell keresni. Ha a közepetehetség erejének és tudásának maximumát fejtő is ki, ez sem jelent megoldást, — szükség van szellemi-elitire s az intelligencia fokozására.

Mikor perelhetnek bélyegmentesen a szövetkezetek

A szövetkezetek csak akkor élveznek bélyegmentességet váltóperekben, ha a vitás kis-címletű váltót a szövetkezet tagja a szövetkezet rendeletére bocsátotta ki.

Az 1935 december 17-én megjelent 290. számú Hivatalos Lap dec. 5-iki kelettel 283.123 szám alatt a következőket közli:

A központi bélyegügyi bizottság 1935 november 26-án tartott ülésén kimondta a következőket:

A szövetkezetek szervezéséről szóló törvény első szakasza, valamint az e törvény alapján létesült társaságok alapszabályai értelmében

a szövetkezetek létesítésének célja az volt, hogy tagjaik számára bizonyos gazdasági előnyöket biztosítsanak.

Ugyancsak az említett szakasz, illetve szabályok értelmében a népbankok olyan célból alakultak, hogy a népgazdaságot gyümölcsösítsék és az egyesületek számára a hiteket megkönnyítsék.

Ennek a célnak a megvalósítása érdekében a törvényhozó az említett törvény 162-ik cikkével mentesített a bélyeg- és bejegyzési illeték alól minden a szövetkezet és tagjai között létrejött okiratot. A törvény 163-ik szakasza viszont bélyegmentesíti az ilyen társaságok

által megindított bírósági eljárásokat, a járás-bíróság hatáskörébe tartozó összegek erejéig.

Jöllehet a határozat szövege csak általánosságban beszél, az utóbb említett bélyegmentesség mégis csak a törvény és az alapszabályok értelmében eredő pontos ügyekre vonatkozhat. Következésképpen a népbankok a bélyegmentességet csak

az olyan váltóperekben élvezhetik, amikor ezeket a váltókat a bank egyik tagja a bank rendeletére bocsátja ki.

Minden más magyarázat a bélyegtörvénnyel ellentétben áll.

Az 1935 december 17-én megjelent 290. számú

NE SZÓLJ BELE.

A kis Péterke rettentően sir. A novelista azt mondja neki:

— Na, hagyd már abba Péterke.

— Ne szólj bele, — mondja Péterke — most nem neked sírok, hanem a mamának.

Nincsen olyan gondolat, amely a fiatalon, élete virágjában elment élettársat felejtetné. Az öreg emberek, öregasszonyok helyére még csak kerülhet más, mert azok előbb-utóbb ránkunatkoznak, vagy ránkunatkoznak volna, de ifjan, boldog és boldogságában mindennap új leckét tanulgató szerelemben, rózsanyílás előtt elválni egymástól, elviselhetetlen fájdalom a további életre.

— Mária királyné, aki II-ik Lajosnak, a mohácsi királynak volt a felesége, minket óbudaikat nyomban megszeretett, amikor itt a hajóból, Innsbruckból jövet lánykorában partra szállott. Igaz, hogy Lajos király más elfoglaltsága miatt nem jöhetett elébe a hajóhoz, így aztán a hercegisasszony a hajóról a part felé tekingetve, minden valamirevaló óbudai fiatalemberben II-ik Lajos királyt sejtette, akit addig nem látott. Királyi uradalom volt akkor Óbuda és a fiaink nagyra nőttek, hogy majd testőrök lehessenek Budán vagy királyi vadászok Visegrádon. A királykisasszony nem felejtette el, hogy II-ik Lajos nevében milyen hűséges vitézek fogadták, amikor naszádjáról a korona földjére lépett. Tetszett neki itt minden Óbudán, nem is nagyon örült, amikor hintóban tovább vitték innen Buda felé, — mondta Himeny a történelmi hűség kedvéért.

— És aztán is, amikor néhány nap múlva valóságos magyar királyné lett Mária: kedve elhosta Óbudára, ahol való időzésében még nem tudta, hogy miféle szenvedések várokoznak rá, amikor a hintó a partról elrepített. Lesétálgattott a Várból udvarhölgyeivel, gyalog is lóháton

is, mer a bécsi út már akkoriban a legjobban rendben tartott budai utak közé tartozott. A Dunaparton megnézegette azt a helyet, ahol a hajók kikötöttek és a vízek az 5 házajából jöttek. Visegrádra való kirándulásai alkalmával mindig stációt tartott Óbudán, mert szeretett az itteni kovácsműhely előtt tündögni, ahol a bécsi aszekerek, idegen lovagok, nyugatról jött futárok kereket, lovat, szerszámot javítottak, mielőtt a királyi Budára felhajtottak volna. Bőségesebben lehetett itt híreket hallani, mint odafent a Várban, ahol mindenki lakatot tett a szájára. Itt az óbudai kovácsnál, a bécsi úton adták le azokat a leveleket, amelyeket a királynának írtak, amelyekről nem akarták, hogy a budai urak kezébe kerüljenek. Visegrádról jövet Mária beszólt a kovácsnak: „Ugyan nem kerestek itt senki, kedves mester, amíg fővárosomtól távol voltam?” A kovács azután átadta a római császár, az ausztriai főherceg, a francia királyné leveleit, mert ezek az atyafütyvérek tudták Máriával mindazt, amit sehol se tudtak a világon, csak a külországokban, meg az óbudai kovácsműhelyben, — mondotta Himeny nem minden büszkeség nélkül, mert szerette a maga személyét bekapcsolni a történelembe.

— Itt, az óbudai kovácsnál találta meg Lajos király vadászatról jövet Mária királynét, mert a fiatalasszonyok életében vannak olyan napok, mikor vadászat helyett pihenniük kell. „Hát te, édes jó asszony, lelkem királynője, így haligatod meg Peremonti doktor tanácsát?” —

Képzett és tanított
iparvállalatok.

A Borsák M. és Fia R. T. tanított és
képzett, sodronygyártó és vasbútorgyártó az
1935 évi budapesti ipari kiállítás alkalmából
aranyéremmel tüntették ki. Ugyancsak kitüntetésben részesült a Borsák József bádorgárúgyár,
Timisoara, amely főképen elsőrendű konyhafel-
szerezési és háztartási bádorgárúval vonta ma-
gára a figyelmet. Ezüstérmét kapott.

CSAK ELŐKELŐEN.

Protz ur autót akar venni és bemegy az egy-
képviselőhöz.

— Megfelelne egy Morris-kocsi? — kérde-
zik tőle, mire Protz ur elfintorítja az orrát:

— Valami keresztény márkát nem tudna
ajánlani?

Szindikátusba tömörülnek
az ócskavaskereskedők.

Az ország legtekintélyesebb ócskavaskereske-
dői mozgalmat indítottak az ócskavaskereskedők
szindikátusának megalapítása érdekében. Tudni
kell ugyanis, hogy a hazai nehézipar az ócska-
vaskereskedőket eddig teljesen elnyomta. Amíg
a külföldről importált ócskavasért kg.-ként 2.40
lejt fizetett, a helyi ócskavasat csak 1 lejért
veszi át kilógrammonként.

FŐ A JÓKIVANSÁG.

Iceg beállt Bicegékhez, ahol nagy izgalmat,
sürgős-forgást talált.

— Mi történik itt? — kérdezi.
— Jaj nekem, — feleli Bicegék, sirva — a
férjemet éppen az előbb vitték el a monopólisták-
tívek, a kis Móriska leesett a lépcsőház karfájá-
ról, most van nála az orvos, azonkívül az adóhi-
vatál most viszi el az ebédünket. Hát maga miért
jött?

— Én — mondja Iceg — boldog újévet aka-
rok kívánni.

Hogy értendő a régi bérlek
előjoga?

A Hivatalos Lap december 28-iki 296-ik
száma közli a lakbérleti törvény módosítására
vontakozó egyezkedő döntést, amely szerint a
lakbérleti törvénynek ama kitétele, hogy egyenlő
feltételek mellett a régi bérleknek előjoga van,
csak 1935 április 23-ig, illetve további hat hó-
napig, 1936 október 23-ig volt érvényes. E ha-
táridő lejártával (Ardealban és Banatban no-
vember 1-ével) minden előjog megszűnt.

kiáltott fel Lajos, mert éppen az olyan doktor
volt az, aki gyenge testalkatának mondta Má-
riát. „Beszélhet a doktor, amit akar, én többet
nem hagyok magadra, Ludovikusom”, — felelt
Mária és könnyet nem tudta rejtgetni. A ki-
rálynak fel kellett fogadni, hogy soha többé
egyetlen lépést sem tesz Mária nélkül, hanem
mindig magával viszi... „Mindenhová!” — mond
nyomatékosan Mária, mert a kovácsműhelybe ér-
kezett levelekből tudta meg a királyné, hogy a
magyar urak már régen mondogatják egymás
között: „A király pedig menjen a másvilágra
uralkodni!” Mária ide is elment volna Lajossal.

— A király most már tudja, hová jár sír-
dogálni Mária királyné, ha a budai palotában
nehol se találhatta őt. Lukák vannak a királyi
szobák felém, a pletyka dudája nőtte be a vár-
árkát, már II-ik Ulászló óta, aki olyan bizalmas
viszonyba keveredett családjaival, hogy nem egy-
szer bölcsőn kéregette vissza tőlük a bérüket, ha
már nagynehezen fizette őket. Sírni se árha-
tott kedvére egy királyné a palotájában, hogy hire
ne ment volna a budai dőlőfős paloták között.
Aztán meg az léphetett be a királyi szobákba,
akinek kedve tartotta, a szolgák, elfelejtették
Mátyás király óta, hogyan kell valakit megurítani
a lépcsőn, hogy az a káromkodást is elfelejtse.
Nem csoda, hogy az óbudai kovácsműhely lett
az a hely, ahová Budáról Ludovikus és Mária
elszöködték, ha magukra akartak maradni. A
kovács hatalmas, megtartott ember volt, ren-
det tartott a maga portáján, — mondta Himeny,
mintha ezalatt a jelenet akarna, — hogy Óbudán

Mikor felelős üzemi baleseteknél a munkaadó?

Érdekes téma hangzott el nemrégiben a cluj-i
törvényszéken. Egy clujkörnyéki iparvállalat
egyik munkása pert indított a vállalat ellen az
1933. évi egységesítési törvény alapján, mely per-
nek a folyamán balesetből eredő munkaképtelen-
sége miatt nagyobb összegű kártérítést követelt.
munkaadójától. A munkabíróság a keresetnek
helyt is adott, ami ellen a vállalat a törvényszék-
hez felebbezett.

A felebbezési tárgyaláson a vállalat jogi kép-
viselője azzal érvelt, hogy az új egységesített tör-
vény csak azon esetben ír elő teljes felelősséget,
az alkalmaztatónak nézve, ha ez nem tette meg a
balesetek elkerülésére előírt óvintézkedéseket,
vagy amennyiben az ellenőrző hatóságok ily irá-

nyu figyelmeztetéseit és utasításait nem respek-
tálta. Minthogy a szóbanforgó vállalat ilyenmü fi-
gyelmeztetést nem kapott, s minthogy az óvinté-
zkedések megtételére nézve a hivatalos utasítást
csak 1934-ben, tehát a baleset után tette közzé a
hivatalos lapban a kormány, a jelen esetben csak
a régi törvény alkalmazható, amely csak azon
esetben írja elő a munkaadó anyagi felelősségét,
ha a büntetőjogi felelősség már megállapítást
nyert. Minthogy a szóbanforgó konkrét ügyben
a fenti esetek egyike sem áll fenn, a vállalat a
kártérítési kereset elutasítását kérte.

A törvényszék a napokban hirdetett ítéletet
az érdekes ügyben és a munkást keresetével eluta-
sította.

Ellenőrzések várhatók a bélyegilletékek miatt

Bucureştii lapjelentések szerint a pénzügy-
minisztérium utasítást küldött adóbeszedési köz-
segeknek annak ellenőrzésére, hogy a különböző ke-
reskedelmi és ipari vállalatok eleget tesznek-e a
különböző illetékek a adók fizetéséről szóló törvé-
nyes rendelkezéseknek.

A bankoknak és részvénytársaságoknak igaz-
solniuk kell, hogy a folyószámlák után esedékes
bélyegadót befizették-e. A vállalati bérlisták el-
lenőrzése alkalmával azt is kivizsgálják, hogy a

cég kifizette-e minden egyes alkalmazott után a
nyugtábélyegilletékeket. A kereskedőktől és iparo-
soktól követelni fogják az üzleti könyvek bemu-
tatását annak ellenőrzésére, hogy oldalanként az
előírt bélyegilletéket lerótták-e. Ugyanakkor azt
is megnézik, hogy a könyveket rendesen vezetik-e.
Azok ellen, akiknek nincsenek könyveik, vagy
nem vezettek be minden eladási és vásárlási té-
telet, kihágási jegyzőkönyvet fognak felvenni. Eze-
ket az 5 lejes bélyegeket a szállódások is kötele-
sek fizetni a vendégnyilvántartó könyvek után.
Tenát ezeket a kategóriákat is ellenőrizni fogják
most.

A kiskereskedőktől, akik nem vezetnek köny-
veket, be fogják kérni azokat a számlákat, ame-
lyekkel árut vásároltak. Ez is a nagykereskedők
ellenőrzését szolgálja. A kisiparosok adójának
megállapítása alkalmával a pénzügyi hatóságok
azt is ellenőrzik majd, hogy ezek szabályszerű
számlákat becsátanak-e ki, kellően felbélyegezve.

VESZES TEVEDÉS.

Kohn és Grün kártyáznak. Egysszerre csak
Grün lecsapja a kártyát és ráordít Kohnra:

— Nem játszom veled, te egy közönséges ha-
miskártyás vagy, láttam, hogy egy ász a zsebedbe
tettél!

— Már bocsás meg, — feleli indígnálódva
Kohn, miközben két királyt és egy ást hus elő a
zsebéből — ez nekem ász!

Január

12

Aradi Sütőiparosok Bálja
az Iparos Otthonban

Kezdeté vasárnap este 9 órakor.

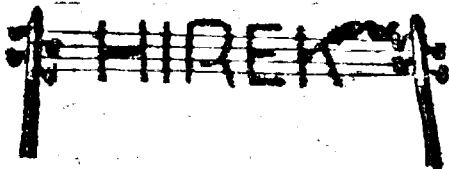
mindig rendszerető emberek laktak. — Itt csó-
kolóztak a király meg a királyné, elmondták
egymásnak, amit az életől tudnak az ilyen jám-
bor fiatalnépek, akiknek női részről odáig csak
az innsbrucki apácák voltak tanítónők, míg La-
jos királyt Bornemisszané asszonya, meg a
kutyadomitorok, a kengyelutók, a vásári bohócok
nevelgették úgy, ahogy tudták, de a legtöbbet
talán mégis Bornemisszanétól tanulta, aki mint
kíváncsi, kíváncsi, orrát mindenbe belelő me-
nyecske más férfiakkal is megismerkedett, akik-
nek a tudományát aztán elmondta Lajosnak.
Batthyány Ferenc, Rétháti és Máté László, a ki-
rály barátai inkább csak nevettek, mulattak a
királyon, amikor az Mária jövele előtt a ku-
tyáival hempergett a budai palotában; Bornem-
isszané, ez a jószívű, belikeblő menyecske vette
pártfogásba Lajos gyermekkirályt, hogy valamit
tanuljon meg addig is a kutyadresszúrás kívül,
mielőtt Mária megérkezne.

Nagyon ráfért tehát a királyi fiatalokra
az óbudai kovács ismeretsége, mikor az megva-
salván a szekeret, lovakat, utjukra engedte a fu-
tárokat a maguk sürgőnyeivel: levetette bérlek-
tányt és tanácsokat adott nekik a háztartás és
a királyság dolgában. Igen kemény ember volt
az óbudai kovács, aki nem csak mindentféle ál-
latbetegségeket, de emberi nyavalyákat is tu-
dott gyógyítani a patkoláson kívül. Meg lehetett
fontolni a szavát az ilyen tudós embernek, aki
dott gyógyítani a patkoláson kívül. Meg lehetett
vele dolgozni.

— Így történt, hogy — Óbudai kovácsához

is eljött bucsuzni Lajos király, mielőtt a török
ellen indult volna Budáról... „Bizony, itt nincs
más választás, — mond a kovácsmester — csak
felséged egyedül bírhatja rá a törököt, hogy az
hódító útjában megálljon, miután a déli részek
kapitányai Szapolyai vajda urral az élükön el-
szöködték a rettenetes erővel közelgő szultán
elől. Felséged még tehet valahogy csodát a ma-
gyarokkal”. A király így felelt: „En megteszek
mindent, amit a magyarok elvárhatnak a ki-
rályuktól, akik nem becsülték, nem tisztelték,
mert ennek a fejese, akaratos országnak Mátyás
óta nem tudott parancsolni senki. Szívesen meg
is halok értek, mert királyuk vagyok. Csak a
szegény királynét sajnálom tiszta szívemből,
mert ő nem érdemelte meg, hogy ilyen sorsra
kerüljön”. A kovács: „A királyné őfelsége, majd
csak meglesz nálunk Óbudán, amíg felséged a
török ellen odajár. Teseék megnyugodni, nem
lesz neki semmi bántódása. En meg a legényeim
is szánunk valamit”. Nem lehet tudni, hogy
éppen az óbudai kovács szavai tették-e, csak
annyi bizonyos, hogy mikor csillagosodni kezd-
tek a nyári éjszakák, a király kiválasztott ma-
gának egy csillagot és azaz elindult Mohács
felé. Jó helyen tudta a feleségét, miután a ko-
vácsmester eddig is vigyázott a dolgokra, —
szólt Himeny, hogy megint csak belekeverje az
óbudaiakat a történetbe, amely most messze in-
nen, a Duna lefele folyásánál, lefele való men-
tében folytatódott. — Erre ment a király.

— De a király Császár-angolról, arszékeny.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre latványménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félre 150 lej, egyévesre 75 lej.

Hirdetés megjelentetésenként 4 lej. Híves hirdetéseknek árcedény.

Redakcia — adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.

== Február 1-ig meghosszabbították az autódó fizetésének határidejét. Az aradi pénzügyigazgatóság autódó fizetési osztálya ezúton is felhívja az autótulajdonosokat, hogy a negyedik évnegyedre esedékes autódó fizetést be, mert ellenkező esetben bírsággal sújtják őket. Tudvalevő, hogy az autódó fizetést január 1-ig kell befizetni, azonban pénzügyminiszteri körrendelet érkezett a pénzügyigazgatóságra s ennek értelmében az autódó fizetést február 1-ig lehet még fizetni. A pénzügyminisztérium így akar módot adni a késedelmes adófizetőknek, hogy adóikat büntetés nélkül befizessék.

A RÖVIDARU LELEKTANA.

Egy női divatárú üzlet új segédet vesz fel. A főnök mielőtt a pult mögé engedné, néhány elméleti kérdést ad fel neki:

— Nálam kétféle velursifon van: egy jó és egy rossz minőségű. Ha bejön egy hölgy és velursifont kér, melyiket fogja eladni neki: a jót, vagy a rosszat?

— Természetesen a rosszat.

— Téved, barátom, mert a jót

— Hogy-hogy?

— A hölgy másnap föltétlenül visszajön és akkor könnyen rászóthatja a rosszat.

— Ujból felelnek a kérvények bélyegilletékét. Elsősorban azoknak a folyamodványoknak illetékét fogják fölemelni, melyeknek illetékét Slăvescu miniszter 11 leiről 9 leire szállította le. A kérvények illetékét hasonlóképpen föl fogják emelni és számlákon stb. fokozni fogják a repülőbélyegek használatát. Ugyancsak tervbe vették, hogy a repülőbélyegek kibocsátásának és kezelésének ellenőrzését a pénzügyminisztérium bélyegigazgatósága lassá el ezentul.

holtig tartó bucsuzással, örök hűségi fogadalommal visszatérve (mert tovább nem engedte a hadbászalt király), el-ellátogatott a kovácsmesterhez, amikor egyedül maradt a budai várban. Nagyon üres, nagyon szomorú, nagyon kongó lett neki a palota a király nélkül, csak járt fel s alá a temérdek szobában és nem találta a helyét, a nyugodalmát, legfeljebb Óbudán, ahová a bécsi úton jött és a nagy fa alatt haligatta a szekereket, tárcsákat, akik épen úgy vitték a portékát egyik országból a másikba, mintha nem is lett volna háború. A kereskedők a maguk munkáját az utolsó lehetőséggel folytatják.

— „Nem árt, ha felséged ismerős ezekkel az utazó emberekkel. Jobban tudják ezek az utakat szerte a világon, mint akár a királyok követei. Jó tudni a dolgokat annak, aki uralkodni akar a többiek felett”, — mondta egyszer a kovácsmester, amikor a királyné az idegen országbeli kereskedők beszélgetését hallgatta a nagy fa alól. Lengyel kereskedők voltak, Varsóból vittek portékát Bécsbe és Budát utbaejtették. Zeigmond király országában nem nagy esélyt adtak a magyaroknak a törökkel való megütközésben. Ők messzire voltak Budától, jobban látták a dolgokat.

Egyszer meg azt kérdezte a kovácsmester a királynétől: vajjon, hány ládában áll a kelengyeje a Várban, amely kelengyét hajóbeherrel hozott magával? Nincsen az ládában, szerteszét van annak a helye, — felelte a királyné. — A

— Felhívás a vendéglősökhöz. Az aradi Vendéglősök Szindikátusa szíves tudomására hozza az összes aradi és megyei kávéosoknak, vendéglősöknek és korcsmárosoknak, hogy akiknek szükségük van különleges kártyaengedélyre, melynek birtokában ugyanúgy szabad szórakoztatni kártyajátékokat játszani, mint a tilalom előtt, azok január 15-ig jelentkezzenek a szindikátus irodájában, d. e. 10—12-ig, ahol a szükséges utasításokat megkapják. A Vendéglősök Szindikátusának vezetősége.

— Felülvizsgálják a lakbérleti szerződéseket. A pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztálya közli, hogy pénzügyminiszteri rendelet értelmében megkezdik a lakbérlet szerződések általános felülvizsgálását. Felkéretnek a háztulajdonosok, hogy vagy tartsák maguknál, vagy pedig a házgondnoknak, illetve házmesternek adják át lakbérleti szerződését, hogy azt az ellenőrző közegek bármikor megnézhessék.

Szerkesztői üzenetek

„Nem magánügy”. Cluj. Mi tagadás, nehéz megérteni, hogy Ön mit kíván. Világosan kiteszik leveléből, hogy valami sérelme van, de nem írja meg, mi az a sérelem, hanem csak köntörfalazik. Kétségtelenül igaza van, amikor megállapítja, hogy a mi lapunk iparosok magánügyeivel nem foglalkozik és igaza van abban is, hogy az egyes iparosok személyes sérelmei bizonyos esetekben nem minősíthetők magánügynek. Mint lapunk régi olvasója akárhányszor láthatta, hogy mi sohase térünk ki az elől, hogy az egyes iparos sérelmeit a nagy nyilvánosság elé vigyük, hogyha remény van ilyen módon a sérelem orvoslására. Megnyugtattuk, ha az ön sérelme is olyan természetű, hogy mi a nyilvánosság elé valónak minősítjük, közölni fogjuk. Megjelentetjük az esetben is, hogyha önt a sérelem iparosintézmény részéről érte. Erre a célra külön rovatunk is van, a „Panasz-könyv”, amelyben az ön aláírásával és természetesen az ön sajtójogi felelőse mellett készségesen leközzöljük a panaszt. Előre bocsátjuk azonban, hogy ugyanolyan készségesen helyet fogunk adni az ön elleni személyi sérelemet elkövetők válaszában is. „Az Iparos” nem avatkozhatik bele a személyi ellentétek szításába, nem célja, hogy iparosok között szelet vessen és vihart arasson, de nem térhet ki olyan magánellentétek szellőztetésére elől, amelyeknek helyes utra terelése iparosérdek. — Küldje tehát be nyugodtan azt a bizonyos panaszt. Ha úgy találjuk, hogy az valóban a nyilvánosság elé való, közölni fogjuk a „Panasz-könyv”-ben a fent körülírt feltételek mellett.

Asztalosmester, Oradea. Előfizetőink szakmai informálását mindenkor fontos kötelességünk-

nek ismertük, azért vagyunk ipari asztalos Magánügyeikben és különösen a bíróságoknál azonban nem járhatunk el, mert az — még ha volna is megfelelő személyzetünk rá, ami pedig nincs — nem a mi feladatunk, hanem ügyvéd hatásköre és joga, amibe mi nem avatkozhatunk.

Sz. Gy. Odorheiu. A cikk, sajnos, elkésve érkezett. Felgyógyulásához melegen gratulálunk. I. vel megy.

S. J. Targumures. A cikk az ön által beküldött formában nem közölhető, de a felvetett problémára tárgyalására alkalomadtán még visszatérünk.

Aradi Iparosok Temetkezés Segélyező Csoportja

Directione Grupelor de Ajutor de Inormantare a Industrişilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanţă cu cotizatiile lor, să achite restanţele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lei 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează într-un timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizaţiunile sunt acordate după următorii membri decedaţi:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága tesiti a csoport tagjait, akik halálozást járulékaikkal hátraleban vannak, azt az érdeklükben rendezelmert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik § értelmében tagsági joguk automaticusan megszűnik, ha a tag közbem elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” csoportban 879 Vád. lui Se muil Pick Samuné, 880 Mihai Avram Mihály, 881 Vád. lui Ioan Fruda Jánosné, 882 Vád. lui Conrad Eder Konrádné.

In Grupa „B” csoportban 890 Adel Müller Adél.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directione Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociaţii, că cotizaţiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja igazgatósága közli a társasággal, hogy a halálozást járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: 801. Ladislau Fogassy László. 802. Iosif Várad József. 803. Antoniu Jute Antal. 804. Iosif Molnár József.

In Grupa II. Csoportban: 895. vad. I. Carol Szokoly Károlyné. 896. vad. I. Martin Török Martonné. 897. Ioan Bereczky János. 898. vad. I. Ioan Fruda Jánosné. 899. vad. I. Ludovic Kenéz Lajosné.

kovácsmester megcsóválta a fejét. Elmondta, hogy Óbudán az a szokás, hogy amíg a fiatalasszony nem szokik hozzá az urához, a kelengye ládában áll, csak annyit vesznek elő, amennyi a mindennapi használatához szükséges. Ilyen háborus időkben pedig nagyon jó dolog, ha minden a ládákban van, mert a ládát könnyen fel lehet lökni valamely szekérre, ha utazni kell.

— Hallott valamit kegyelmed? — kérdezte a királyné. — Mire a kovácsmester elmondta, hogy a zsidók, akik mindig tudják az időjárást: vasaltatják, készítgetik a szekereiket, sok már el is ment a ládával Budáról. Jó volna, ha királyné őfelsége a zsidókról venne példát, nem ártana a möring összehapkolása, különösen ott, ahol annyi mindenféle van.

— Gyenge vagyok én ahhoz egymagamban, — vélekedett Mária. — Az óbudai kovács, miután értett ehhez is, ajánkozott, hogy majd körülnéz a királyné ládái között, megjavítja, amelyik arra szorul.

Igy kezdődött az a híres budai pakkolózás, amelyet a jámbor történetírók egyetlen éjszakára tesznek. Nincsen annyi dain a napkeleti meseben sem, amely egyetlen éjszakán összeszedhette volna azt a sok holmit, kelengyét, konyhaedényt, butort, ágyneműt, evőeszközt... A királyné magának csak egy órára kést tartott meg. Jó volt az kenyérszeleteléshez, de védelemnek is. Hát még Mátyás király híres, aranyosított, ritka könyvei között ki tudott volna válogatni

azon az augusztus harmincediki éjszakán, amikor aztán a kovácsmester balsejtelve valón váltott és megérkezett a mohácsi csatavesztés híre? Már csak annyi dolga volt az óbudai kovácsnak, hogy a színiútkig rakott ládákat megpántolja, lezárja, utraképesse tegye. A nehezebb portékák mentek a málhás lovakra, a teherhordók vállára. Ott állott a szekérsor a bécsi úton a kovácsműhely előtt, amint éjszaka megrakták a budai várudvaron. Mária királyné a nagy fa alatt üldögélt, mert még mindig reménykedett abban, hogy nem kell Budáról elköltözködni. De amint az első fecskeszécségek elhangzottak az éreszen: jön ám egy lovag a bécsi úton, rogyosan, véresen, tépetten, amint kantárjával fogva vezette lesántult paripáját.

— Nő erre is kár a vasért, — úgy nézem, örökre lesántult a jámbor, — mondta a kovácsmester, amikor a tenyere alól szemügyre vette a három lábán bukácsoló állatot. Aztán néhány másodpercig a mohácsi csatából menekedett lovaggal.

— Hát most már elindulhatnak az első szekerek, — kifelé a bécsi úton Óbudáról, — mondta a kovácsmester.

Nem segített már a királyné mrisa. Mentek a szekerek a kelengyével el a budai tájról. — Ezért se jó gyerekejjel házasodni, meggondolatlanul háztartásba ereszkedni, mert a végemint csak a költözködés. — Senki, még Himeny se tudja, mi történt az óbudai kovácsmesterrel tovább.